

DUPLEXWONINGEN IN SLOTERMEER DE CASUS ROLAND HOLSTBUURT

Strategie voor transformatie naar
ADAPTIEVE WOONBUURTEN

Kas(sa)!

Michiel van der Veen | 1402714
RMIT | Housing as heritage
Delft | 17.04.2014

Mentoren: Lidwine Spoormans
Wido Quist
(Nicholas Clarke)
(Hielkje Zijlstra)

P5

INHOUD

- | **Introductie**
- | **Probleem & Vraag**
- | **Onderzoek conclusies**
- | **Concept strategie**
- | **Ontwerp voor onderzoek**
- | **Relevantie & Reflectie**

INTRODUCTIE

DE LOCATIE | Amsterdam - Westelijke Tuinsteden

Nieuw West

Supervisor Van Eesteren

DE LOCATIE | Slotermeer (1945-1954)

Satellietfoto Amsterdam Nieuw-West
(2013, www.google.nl/maps)

DE LOCATIE | Roland Holstbuurt (1954)

HENRIETTE ROLAND HOLSTBUURT (DICHTERSBUURT)

Architect J.W. Dinger

Woningcorporatie Eigen Haard

384 duplexwoningen grondgebonden

3 winkels, 1 kantoor, 2 garages

WEDEROPBOUW | Een woning.. ..duplex, een tijdelijke oplossing met het perspectief op een normale woning

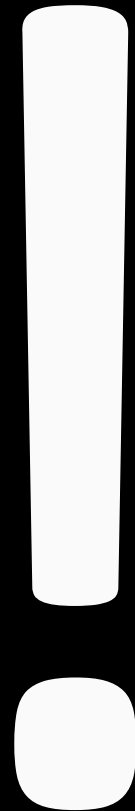

*Hofje Roland Holstbuurt 1959
(2013, Beeldarchief Amsterdam)*

DEGENERATIE | Duplexwoningen, nog altijd en nog even.. ..met perspectief op de sloophamer

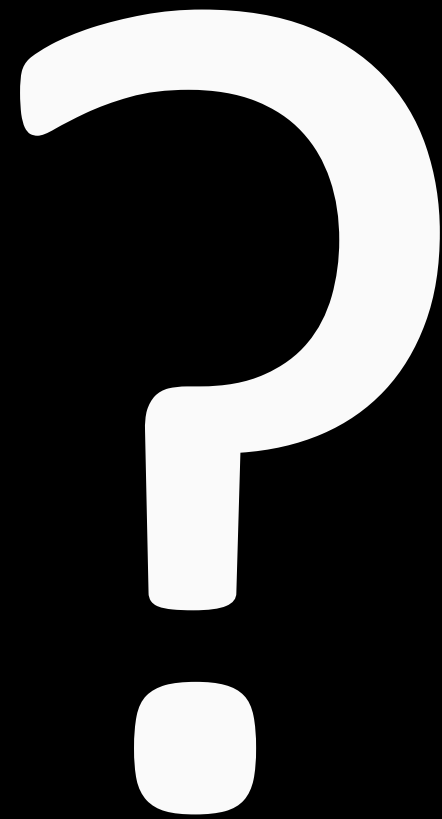

PROBLEEMSTELLING

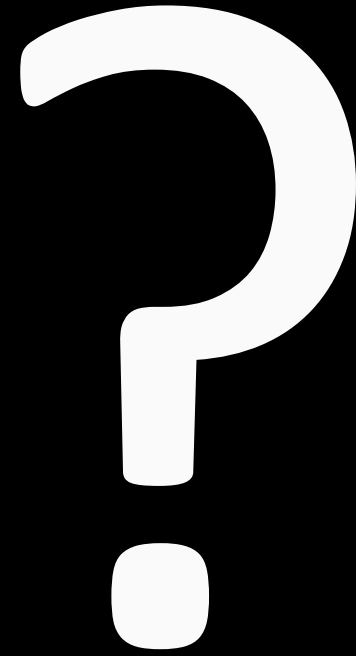
De Roland Holstbuurt, gekarakteriseerd door horizontaal gesplitte duplexwoningen in een samenstel van hovenverkaveling, zoals menig ander woonbuurt in Slotermeer, als onderdeel van de Westelijke tuinsteden, kampt met sociaal complexe problematiek en degeneratie van de fysieke woonvoorraad, waarvoor **geen strategiën** voor handen zijn, anders dan sloop en nieuwbouw, **om hierop antwoord te geven.**

HOOFD ONDERZOEKSVRAAG

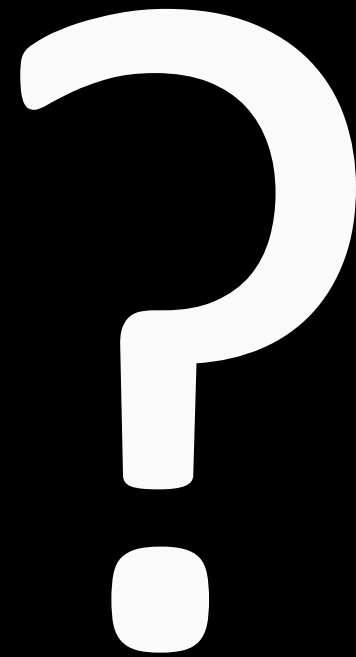

Hoe kunnen duplexwoonbuurten in hovenverkaveling door middel van een strategie voor gefaseerde revitalisatie worden verbeterd?

ONDERZOEK DEELVRAGEN

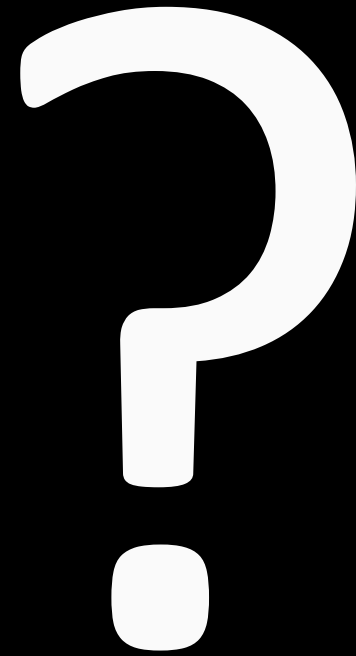
Wat zijn de verdiensten van duplexwoonbuurten in hovenverkaveling in de Westelijke Tuinsteden?

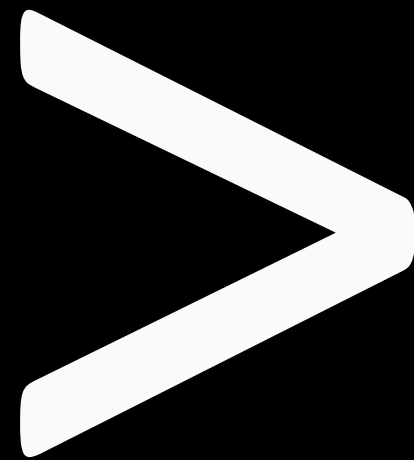
Hoe kunnen duplexwoonbuurten in hovenverkaveling gefaseerd gerevitaliseerd worden door ontkoppeling ?

ONDERZOEK
voor ontwerp

DEELVRAAG ONDERZOEK voor ontwerp

Wat zijn de verdiensten
van duplexwoonbuurten in
hovenverkaveling in de
Westelijke Tuinsteden?

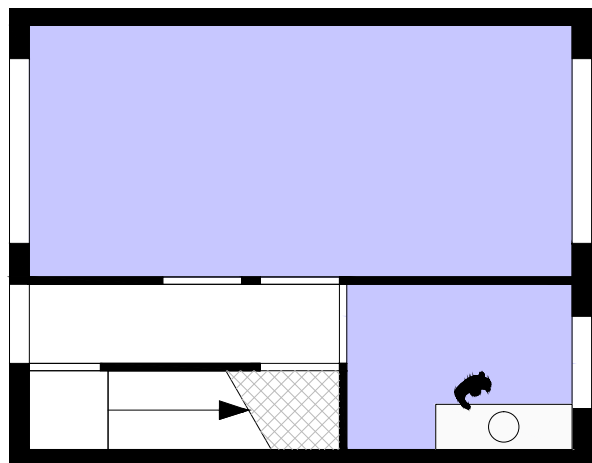
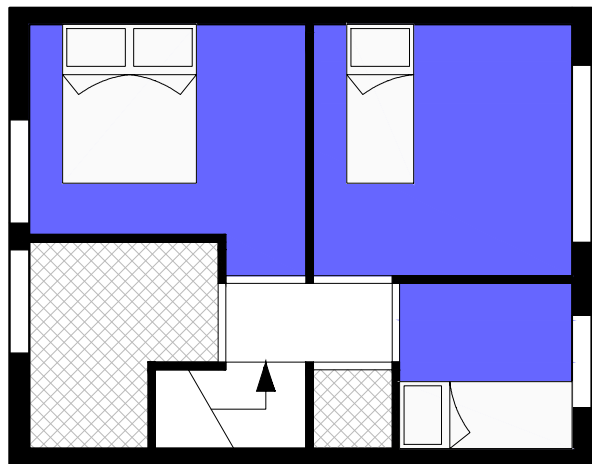
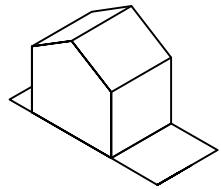
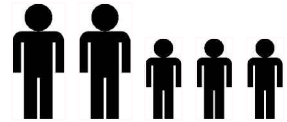

Duplex in theorie
Duplex in de praktijk
De Roland Holstbuurt

DUPLEX IN THEORIE

| Tijdsgebaseerde strategie

1x 80 m²

- Primaire leefruimte
- Slaapruimte
- Sanitair

DUPLEX IN THEORIE

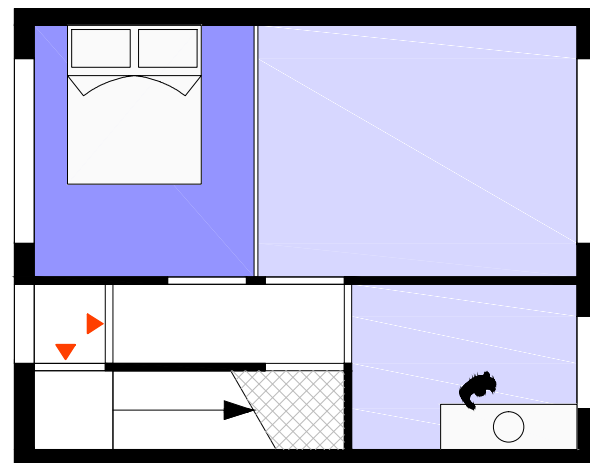
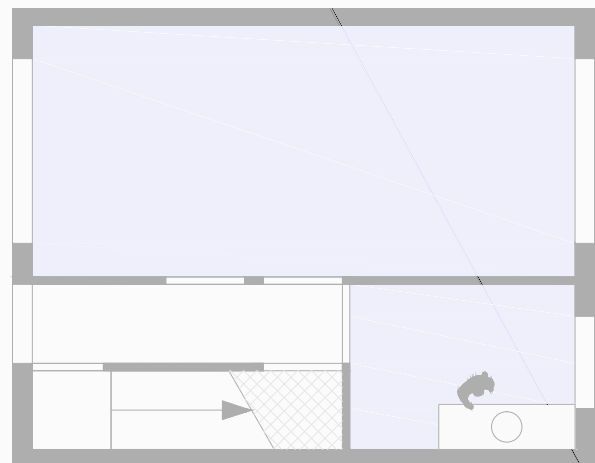
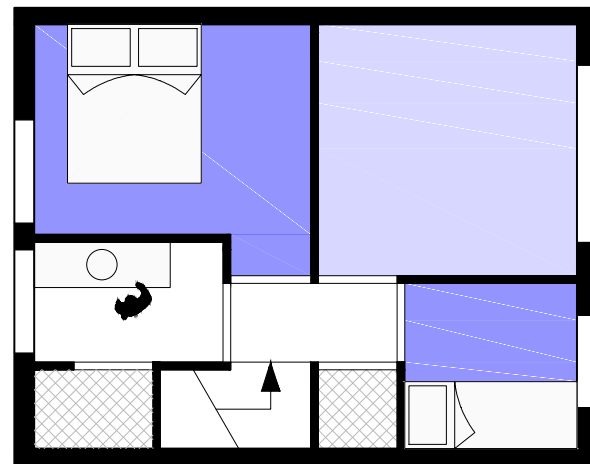
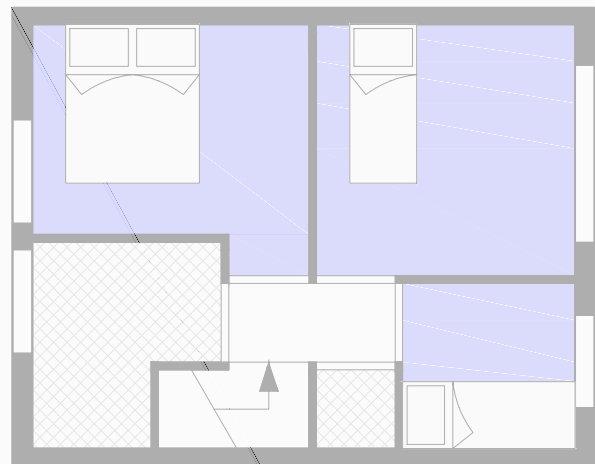
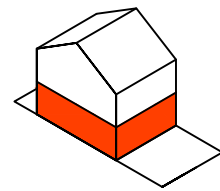
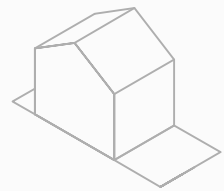
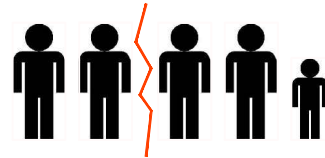
| Tijdsgebaseerde strategie

1x 80 m²

voor 10 jaren

2x 40 m²

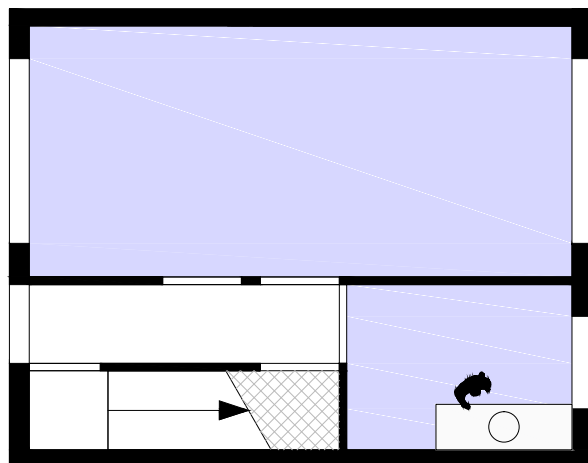
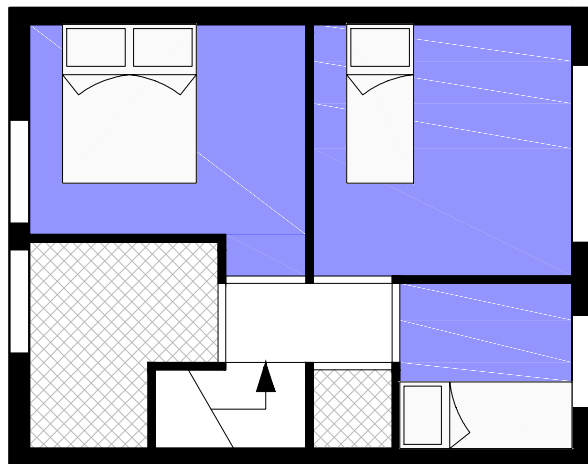
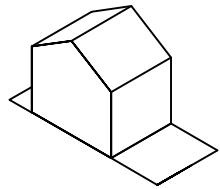
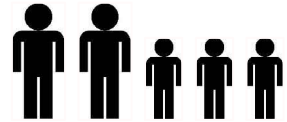

- Primaire leefruimte
- Slaapruimte
- Sanitair

DUPLEX IN THEORIE

| Tijdsgebaseerde strategie

1x 80 m²

- Primaire leefruimte
- Slaapruimte
- Sanitair

DUPLEX IN THEORIE

| Tijdsgebaseerde strategie

‘Het is geen overdreven pessimisme als men aanneemt dat de duplex-woningen minstens 20 jaar bewoond zullen blijven. Het is zelfs de vraag of men ooit van deze woningen afkomt’

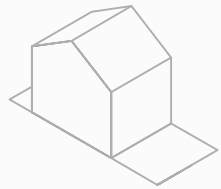
‘Het is dan ook, juist in verband met de vermoedelijk zeer lange duur van het gebruik, niet overdreven van een nieuwe woningellende te spreken, welke door de duplex-woningen zal worden veroorzaakt.’

(Tijdschrift voor Volkshuisvesting en Stedebouw, 1949, p. 6)

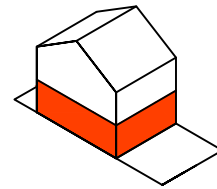
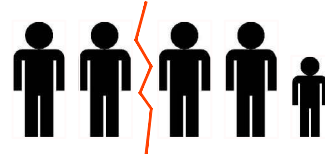
DUPLEX IN THEORIE

| Tijdsgebaseerde strategie

1x 80 m²

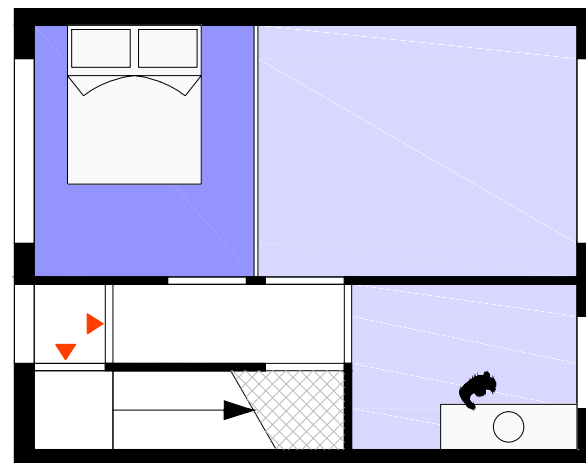
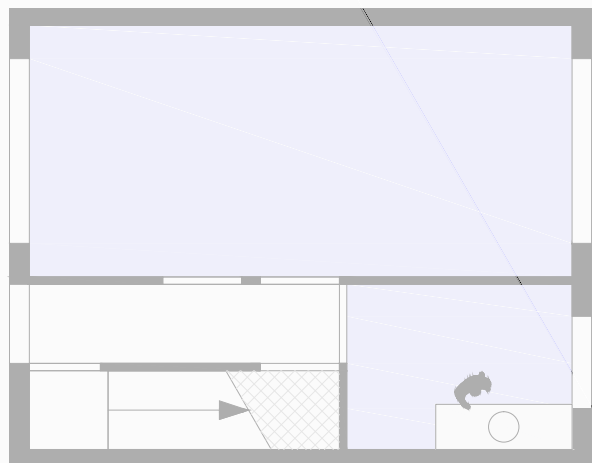
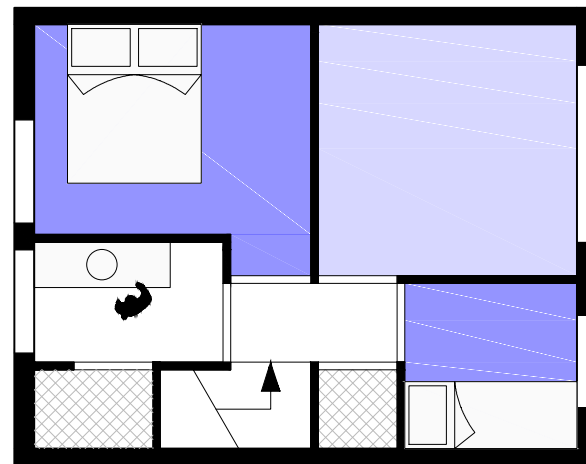
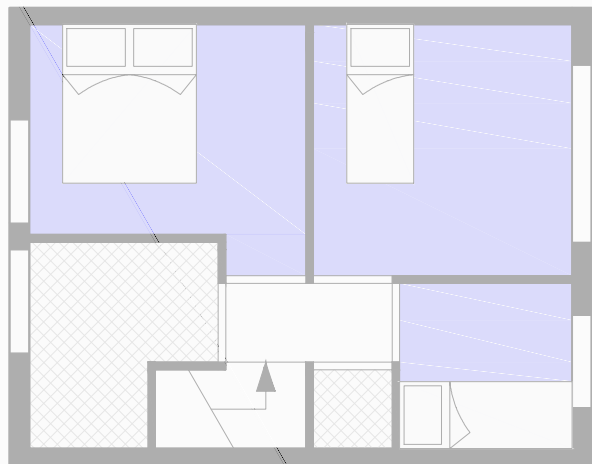
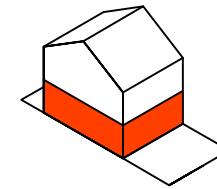
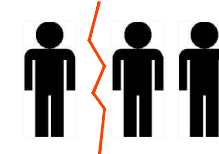
2x 40 m²

na 50 jaren

2x 40 m²

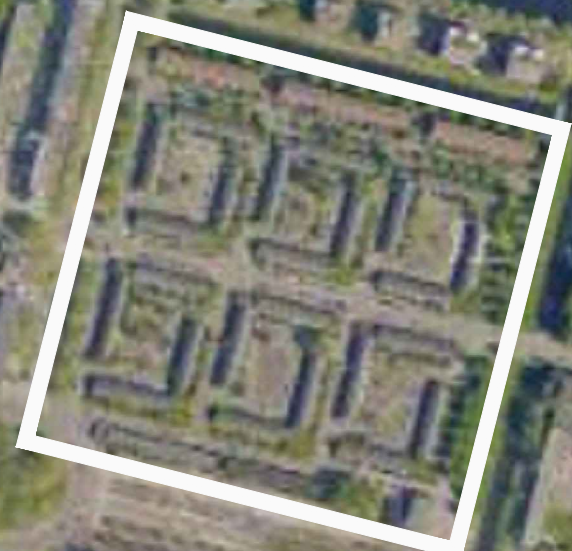
- Primaire leefruimte
- Slaapruimte
- Sanitair

DUPLEX IN DE PRAKTIJK

| De uitvoering in Slotermeer

21% van de woningvoorraad omvat duplexwoningen waarvan het merendeel in hovenverkaveling. In Slotermeer zijn slechts 35% grondgebonden eengezinswoningen inclusief duplex, terwijl 70% simplex aanvankelijk was gewenst

Type housing	Number	Percentage
Single-family housing	1.200	15
Duplex housing	1.650	21
Appartments	3.600	45
Appartments (+ elevator)	1.500	19
Totall	7.950	100

(Timár, E., (2009) *Vernieuwingsplan Slotermeer-Noord*, Vernieuwing Slotermeer, Gezamenlijke uitgave Gemeente Amsterdam stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer, woningcorporaties De Alliantie, Eigen Haard, Far West, Rochdale, Stadgenoot en Ymere)

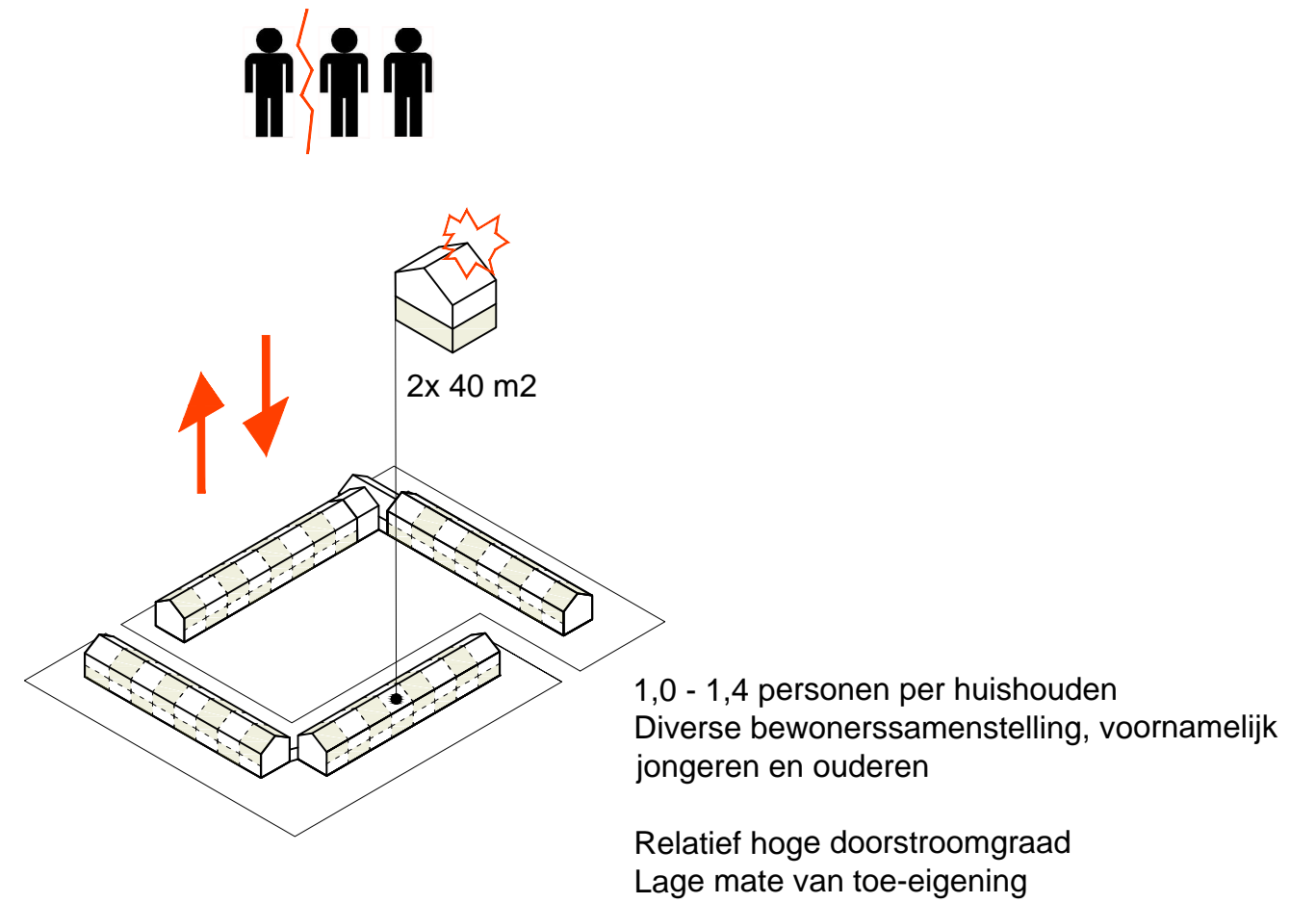
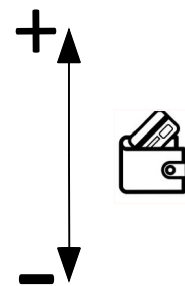
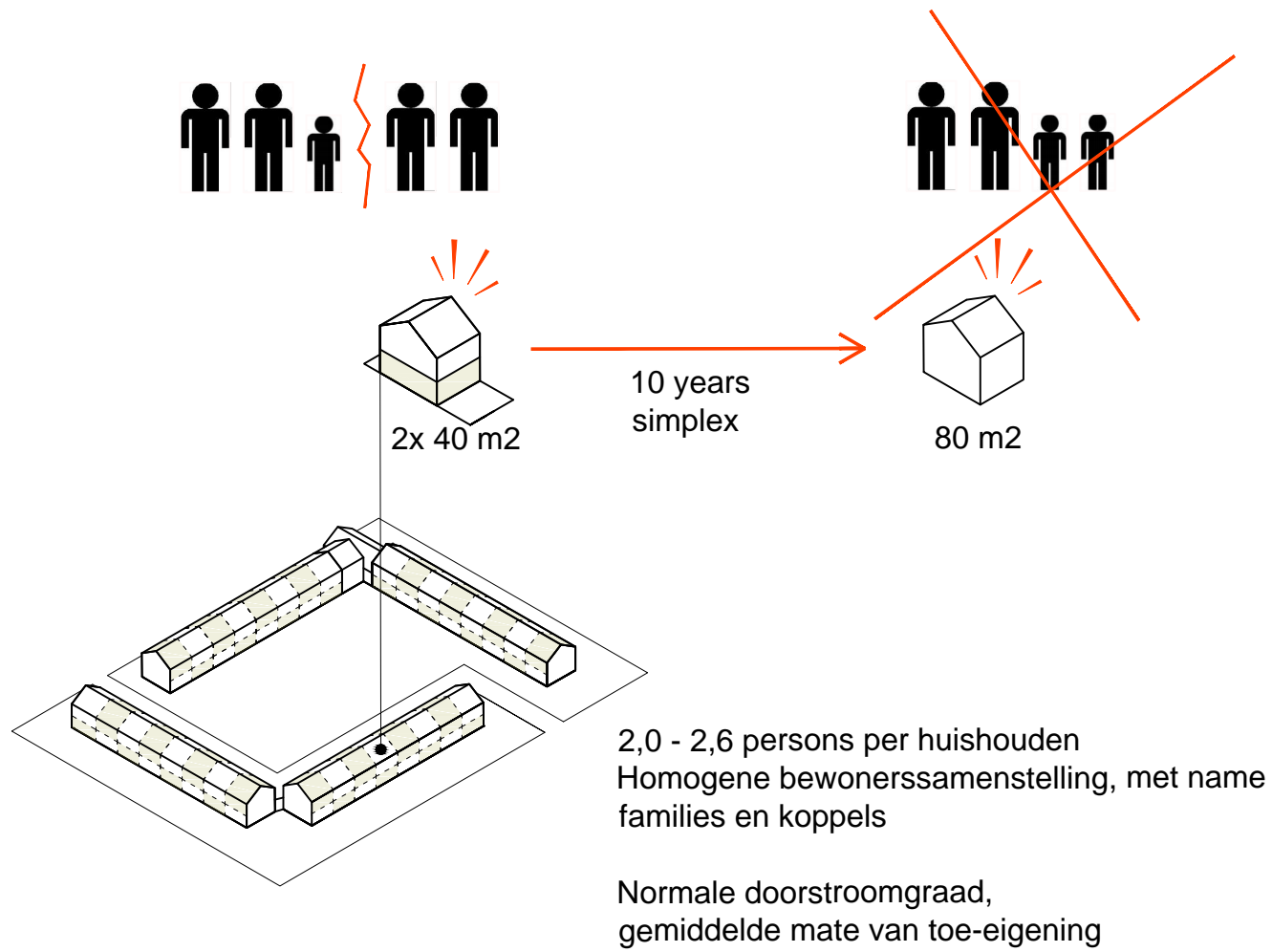
DUPLEXWOONBUURTEN IN DE PRAKTIJK

| SOCIAAL-DEMOGRAFISCH

| NIET GESIMPLEXT

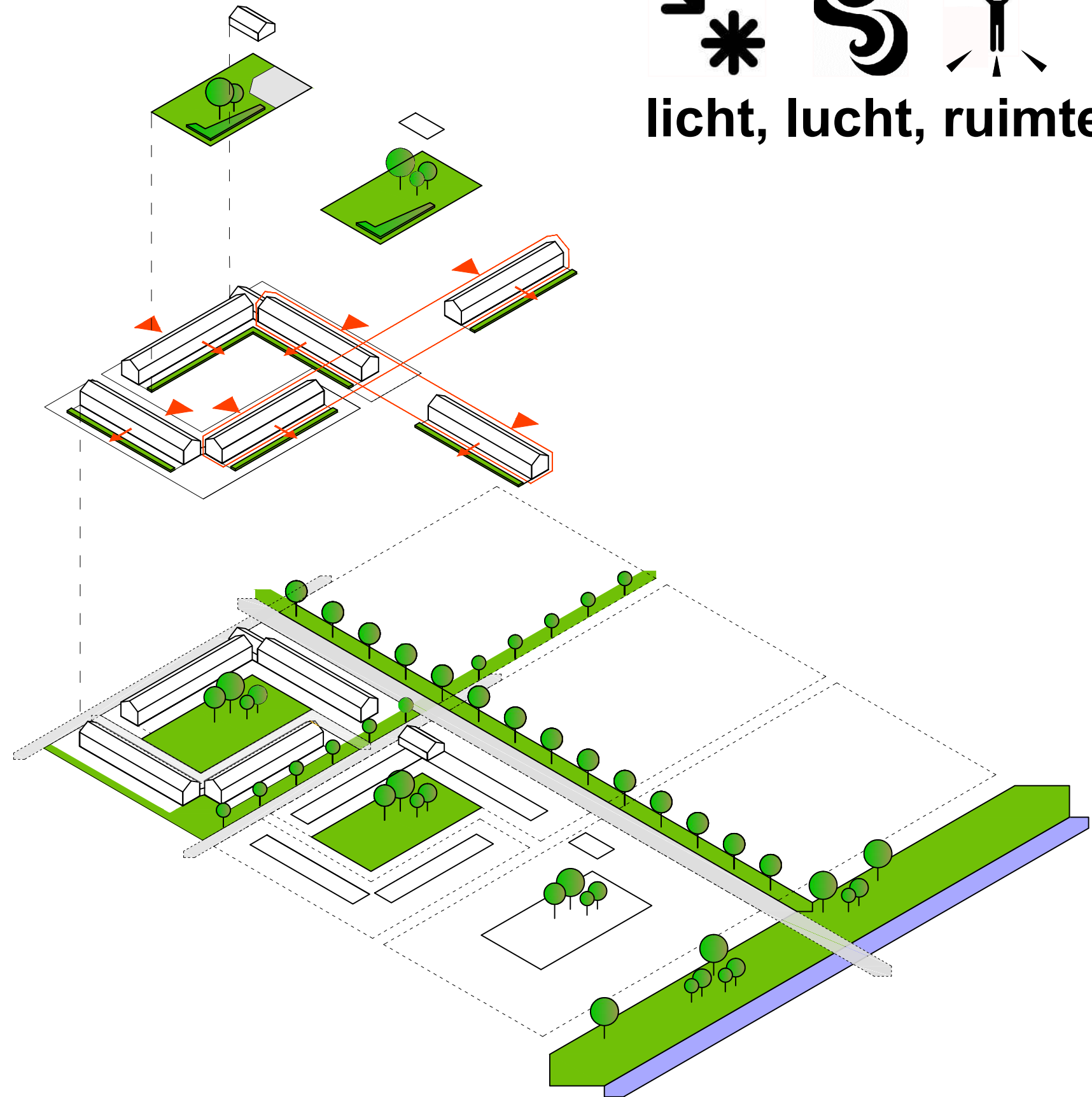
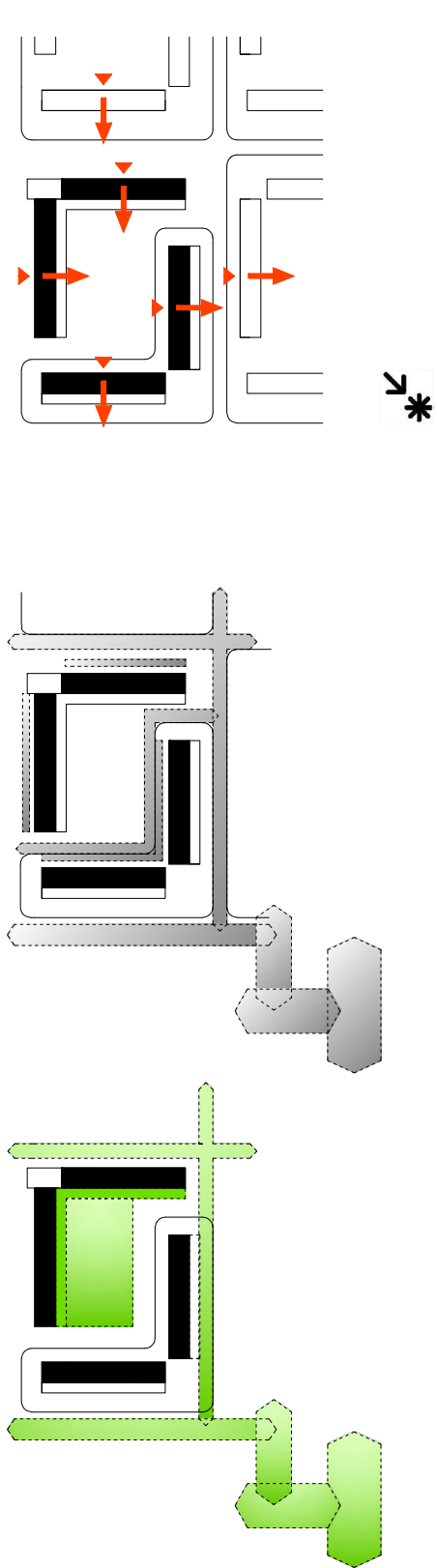
| DUPLEXWONINGEN IN GROTE CONCENTRATIES

| VERANDERDE BEWONERSSAMENSTELLING

LICHT, LUCHT EN RUIMTE

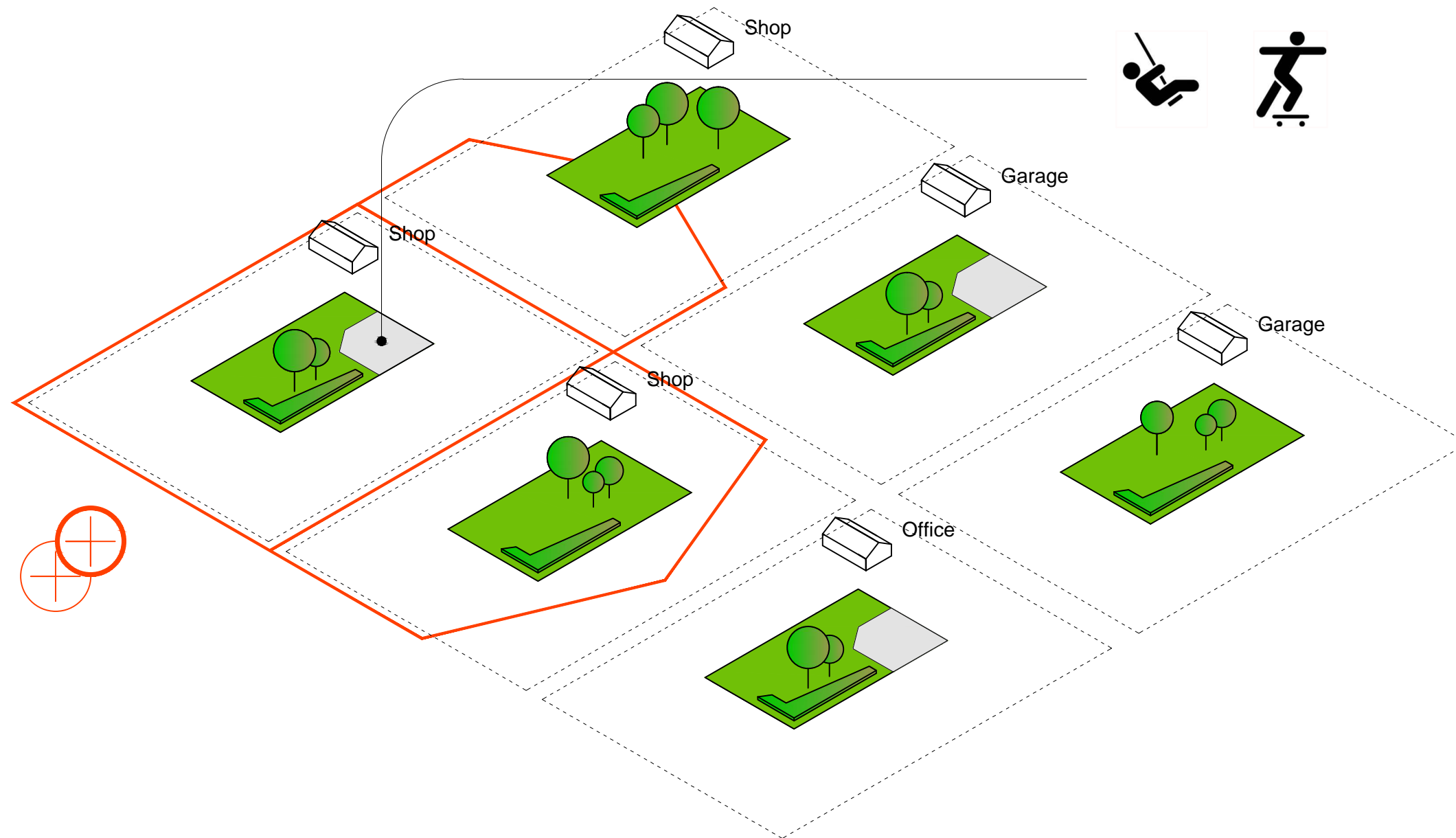
| Stedebouwkundige opzet

licht, lucht, ruimte

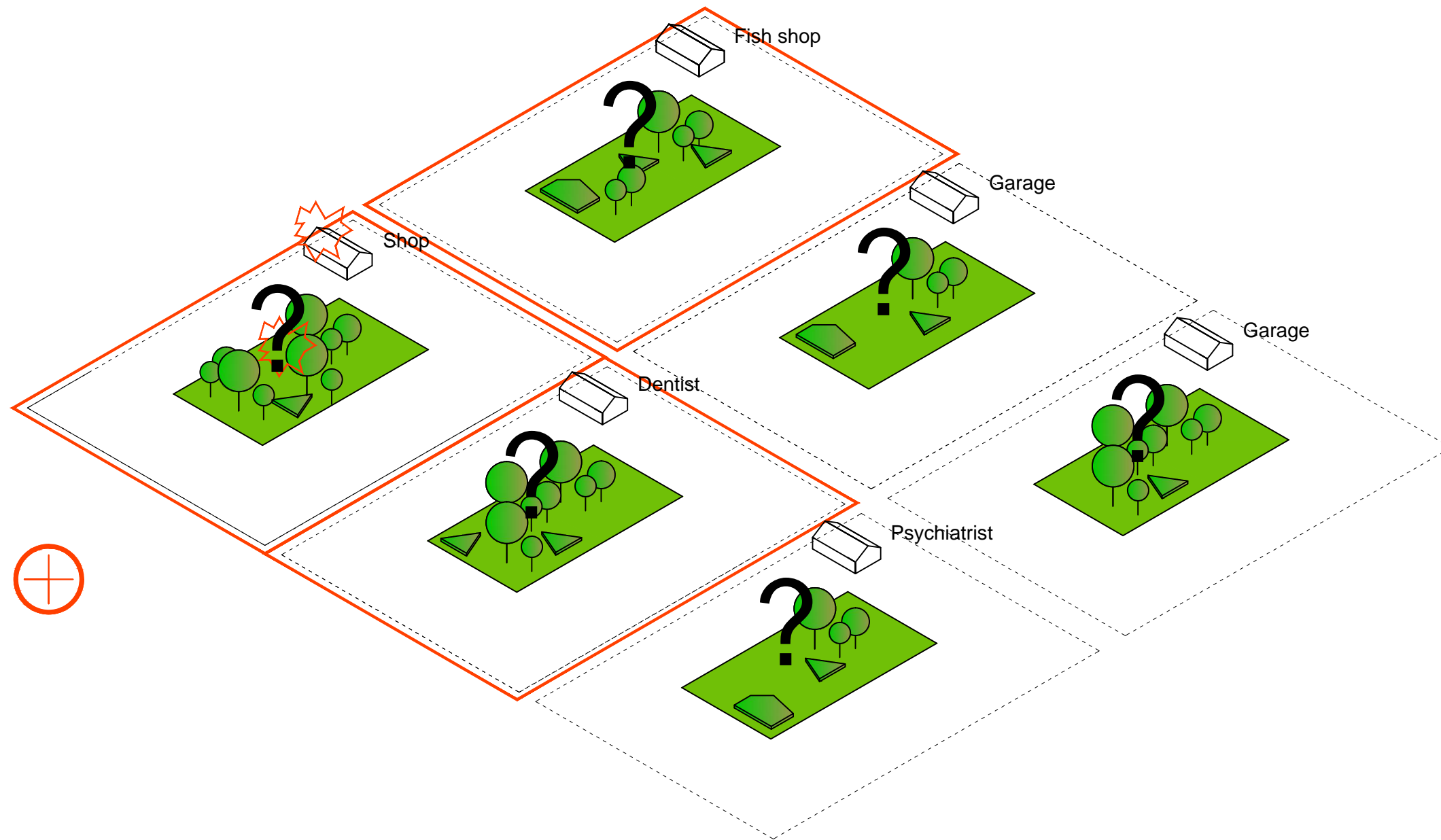
DE BUURT JAREN '60

- | DOORKOPPELING OP WIJKNIVO
- | BRUIKBARE HOVEN
- | GESTRUCTUREERD GROEN

DE BUURT VANDAAG

- | MONOTONE EILANDEN
- | ONBRUIKBARE HOVEN
- | ONGEFENIEERD GROEN

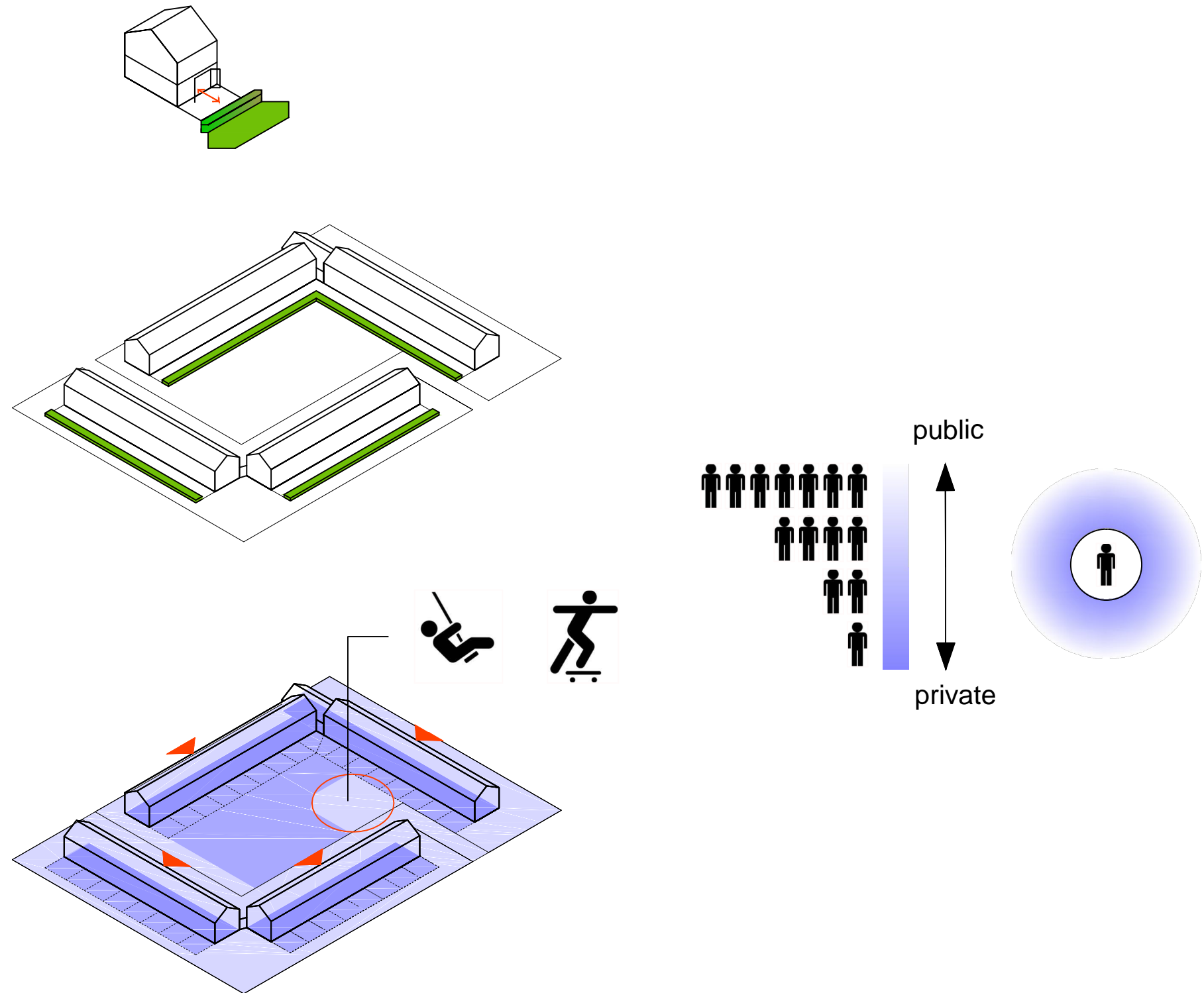

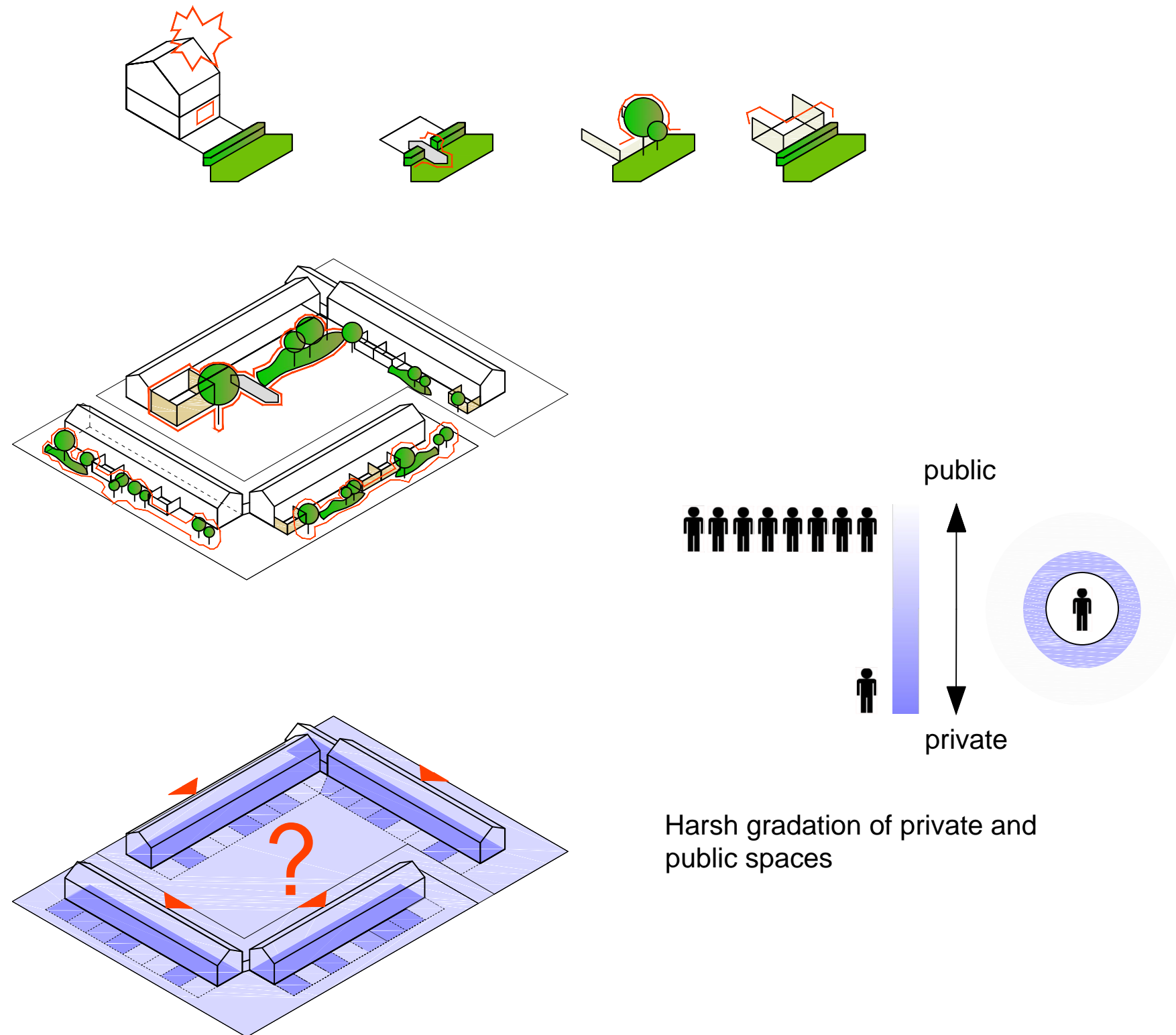
HET HOFJE '60

| HELDERE TRANSITIEZONES
| HELDERE GRADATIE PUBLIEK-PRIVE

HET HOFJE '60

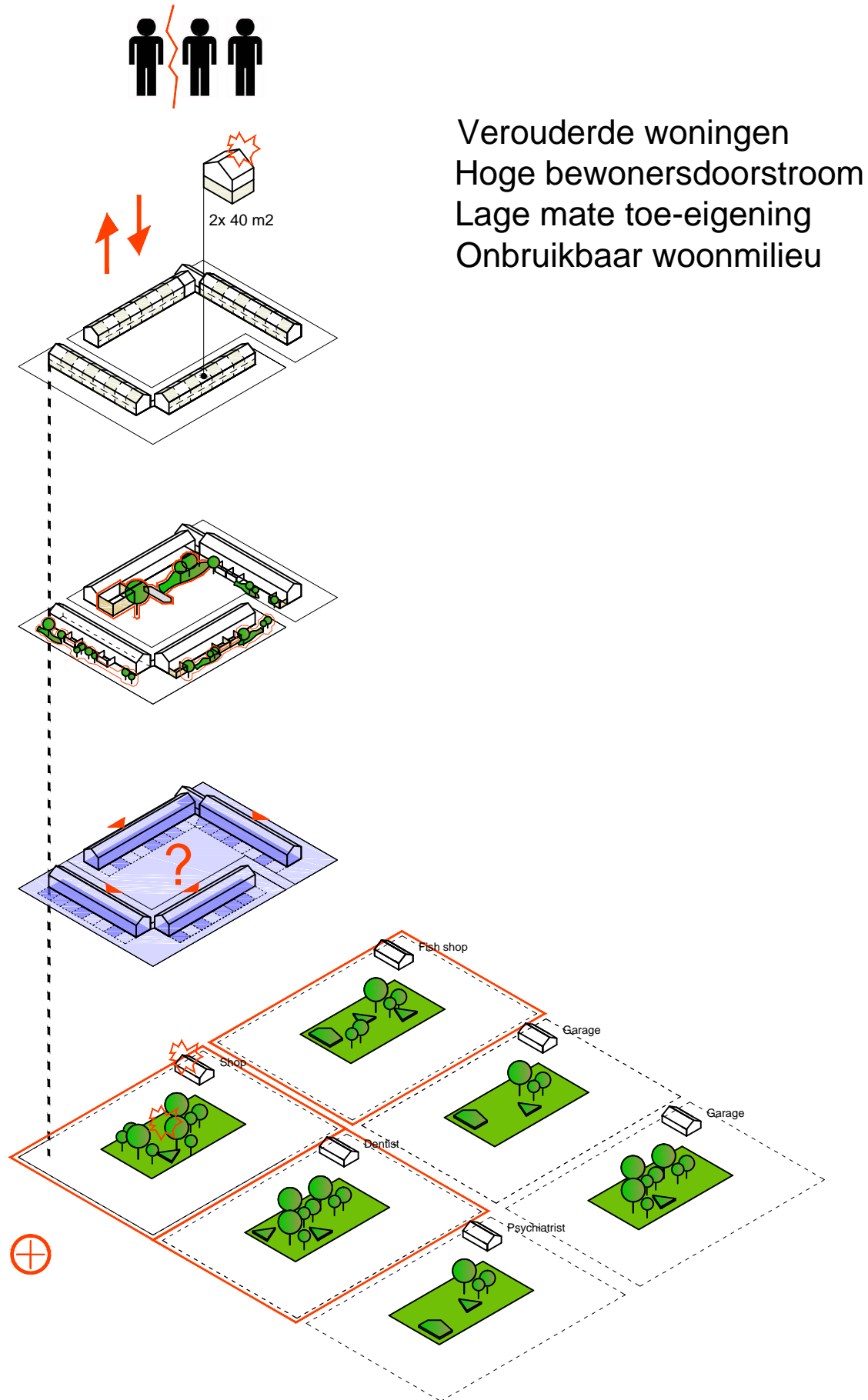
| FRAGMENTATIE TRANSITIEZONES
| VERROMELDE GRADATIES PUBLIEK PRIVE

VROEGER EN NU

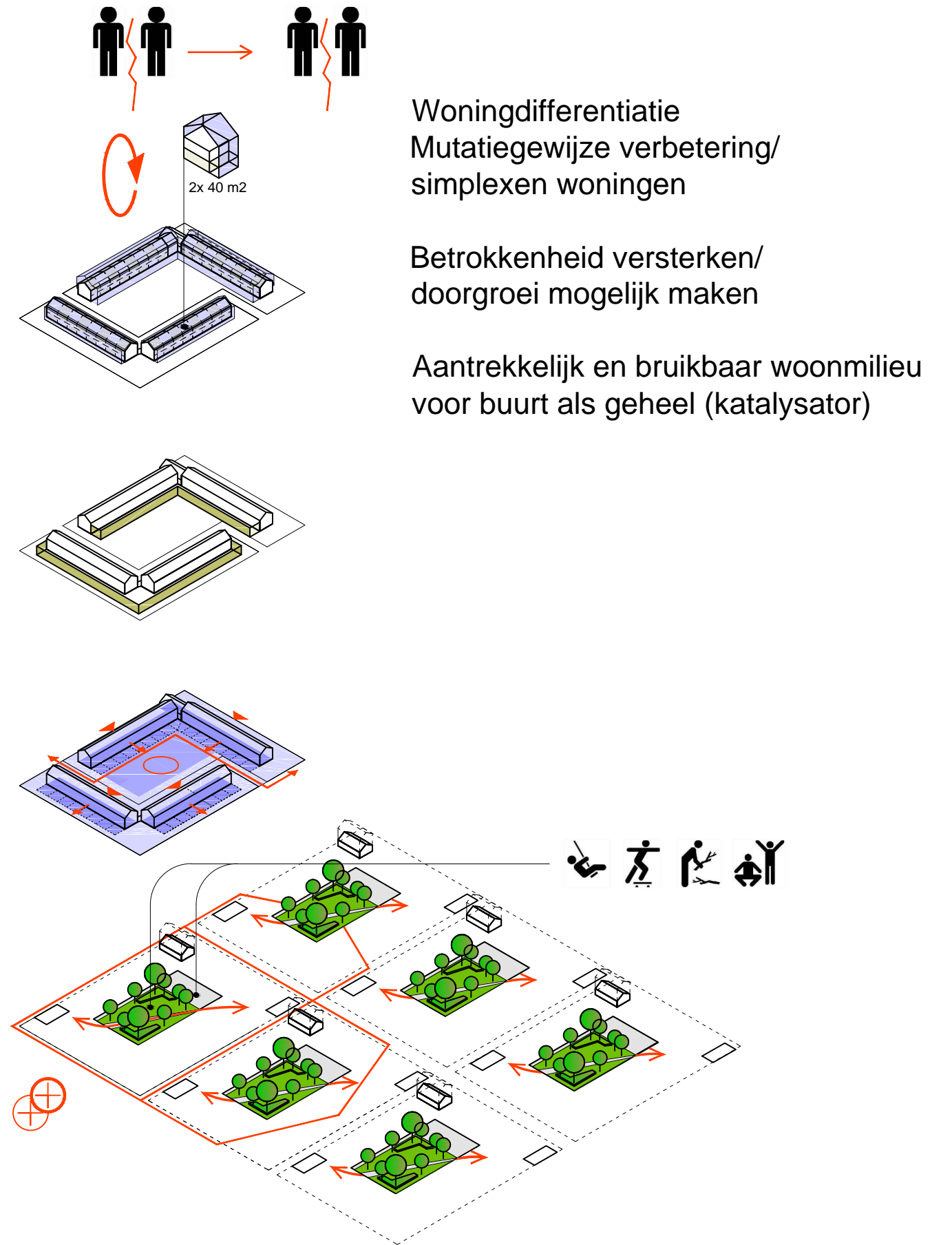

DEGENERATIECYCLUS

Verouderde woningen
 Hoge bewonersdoorstroom
 Lage mate toe-eigening
 Onbruikbaar woonmilieu

REGENERATIECYCLUS

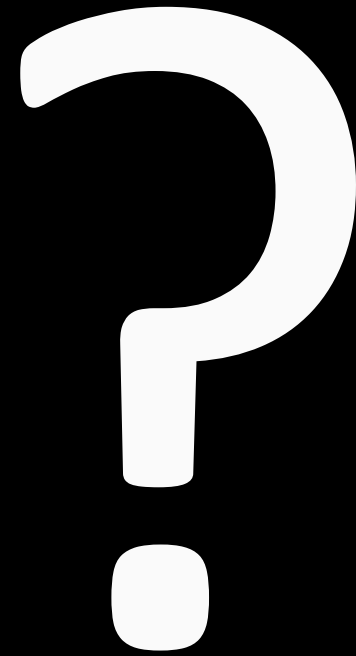
Woningdifferentiatie
 Mutatiegewijze verbetering/
 simplexen woningen

Betrokkenheid versterken/
 doorgroei mogelijk maken

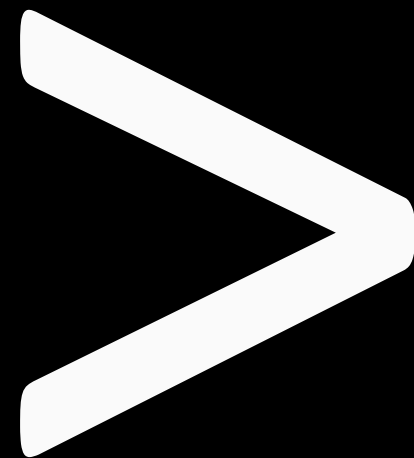
Aantrekkelijk en bruikbaar woonmilieu
 voor buurt als geheel (katalysator)

ONTWERP voor onderzoek

DEELVRAAG ONDERZOEK voor ontwerp

Wat zijn de mogelijkheden voor gefaseerde revitalisatie door ontkoppeling van leefomgeving, woonenclave en woning?

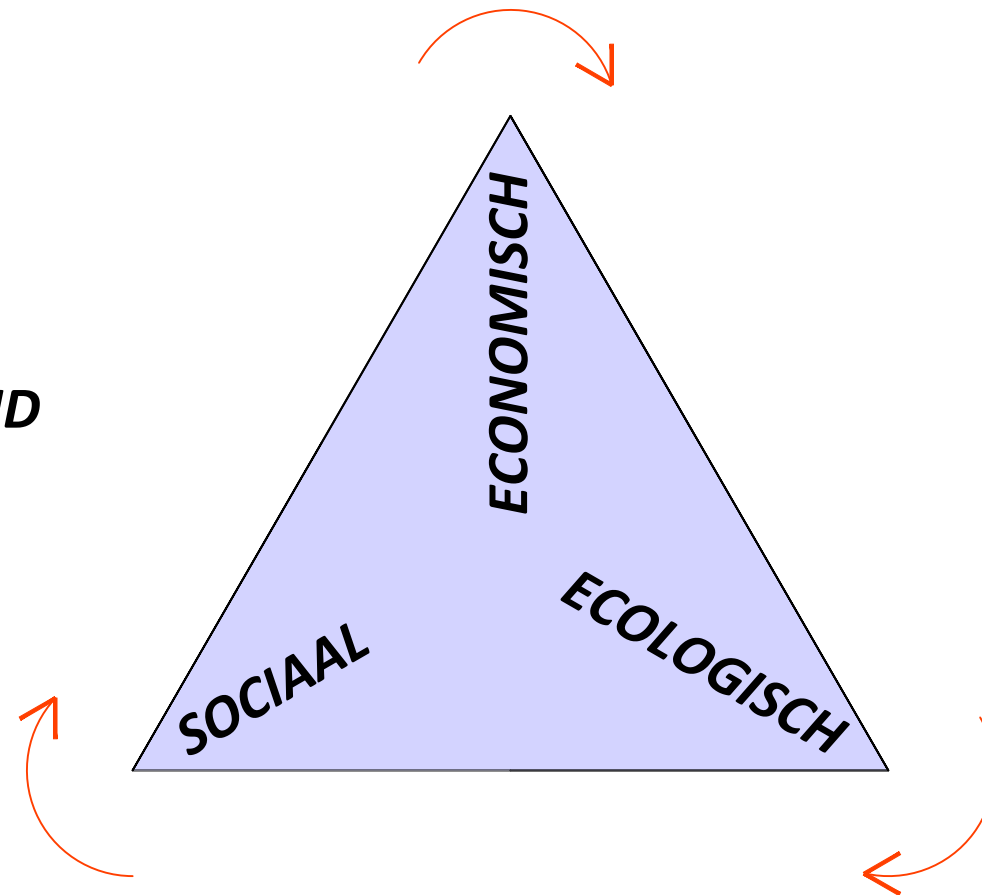

Concept strategie met ontkoppeling en fasering
Ontwerp simulatie en test casus
Roland Holstbuurt

ONTWERP AMBITIES

| Licht, lucht en ruimte!²

**BUURT MET DOORGAAND
BEWONERSPERSPECTIEF**
*Bewoners kunnen blijven,
kiezen, en veranderen*

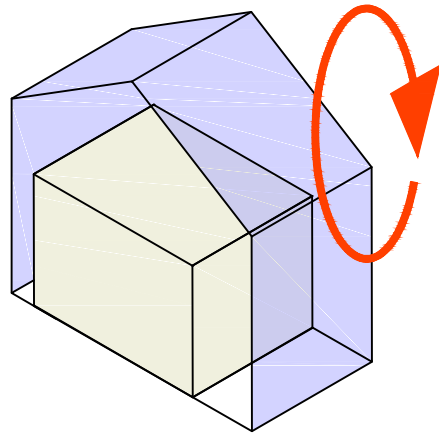
CONTINUERING/HERGEBRUIK
*Fysiek, cultureel en sociaal
kapitaal*

COMFORT/DUURZAAMHEID
*Upgrade van bestaande
woningvoorraad*

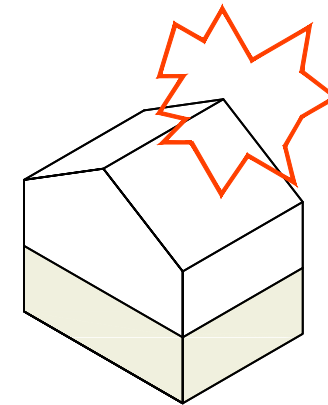
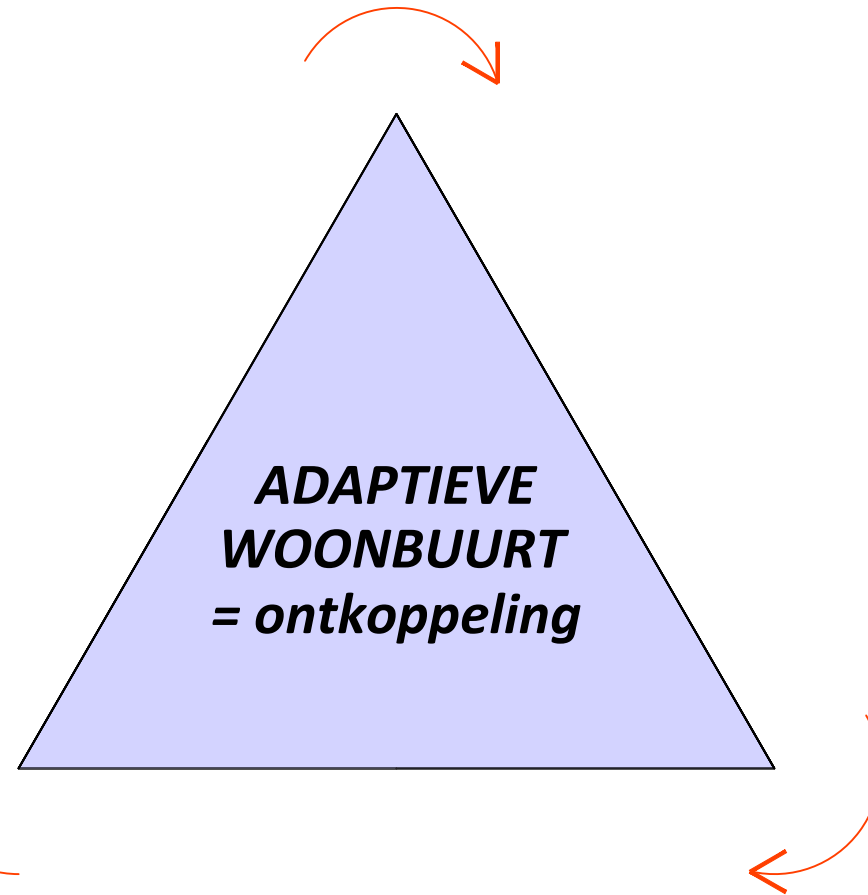
ONTWERP AMBITIES

| Licht, lucht en ruimte!²

Kas(sa)!

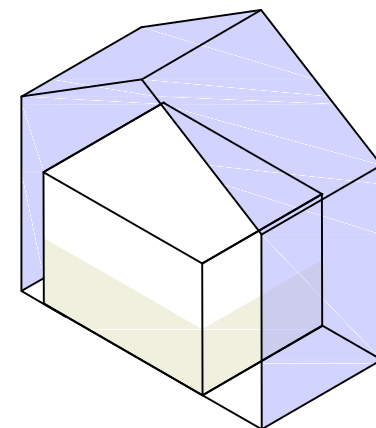

**BUURT MET DOORGAAND
BEWONERSPERSPECTIEF**

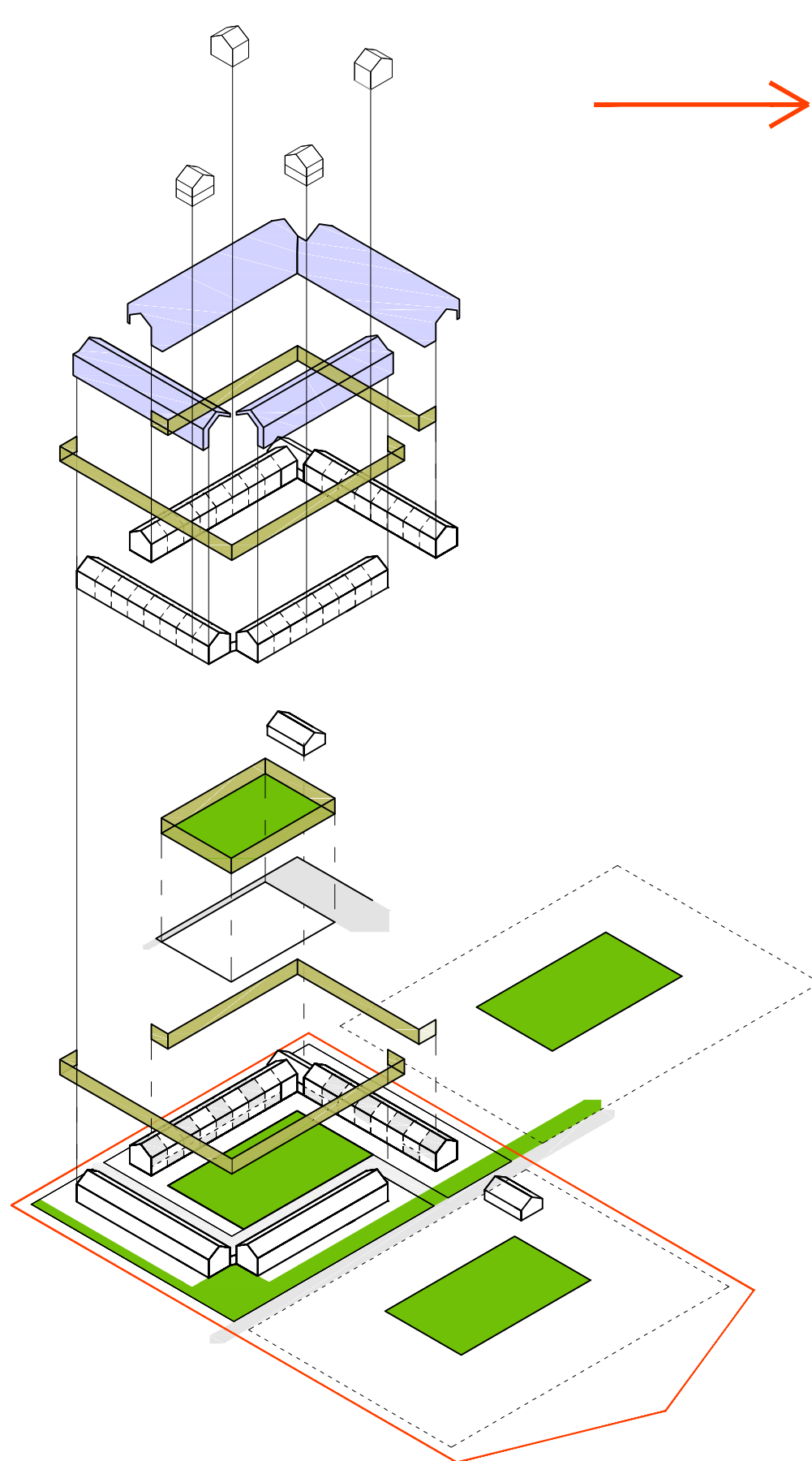
CONTINUERING/HERGEBRUIK

COMFORT/DUURZAAMHEID

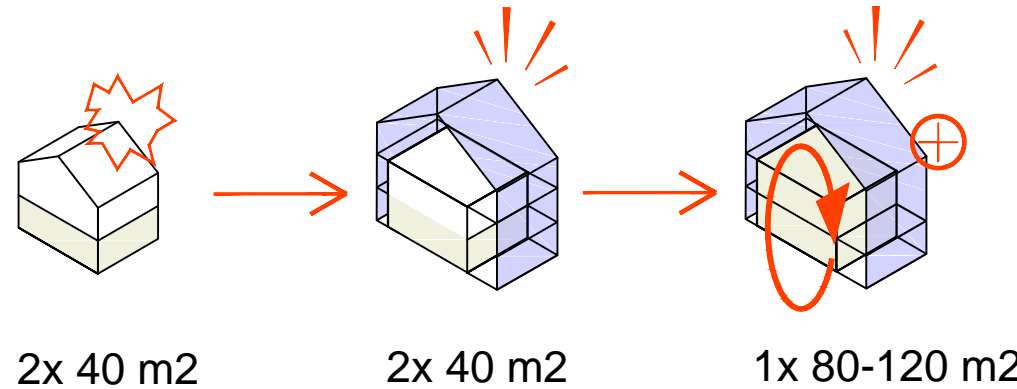
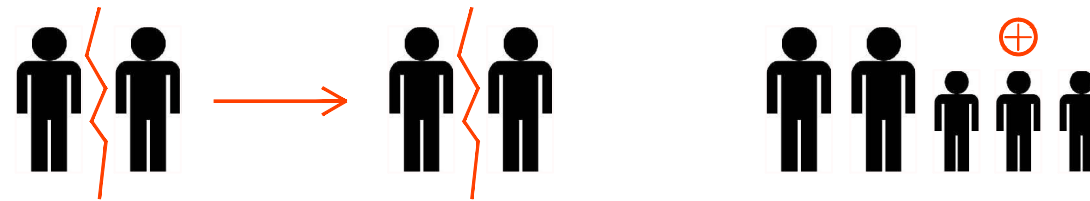
STRATEGIE VOOR ADAPTIEVE WOONBUURT

| PRINCIPE ONTKOPPELDE ELEMENTEN

WOONENCLAVE & WONING

- Mutatiegewijze samenvoeging en inbouwvernieuwing woningen

2x 40 m²

2x 40 m²

1x 80-120 m²

LEEFOMGEVING EN WOONENCLAVE

- Mutatiegewijze inbouwvernieuwing hoekgebouwen

- Ontkoppeling hoven

WOONBUURT

| Huidige situatie

WOONBUURT

| Huidige situatie

WOONBUURT

| Nieuwe situatie

WOONBUURT

| Nieuwe situatie

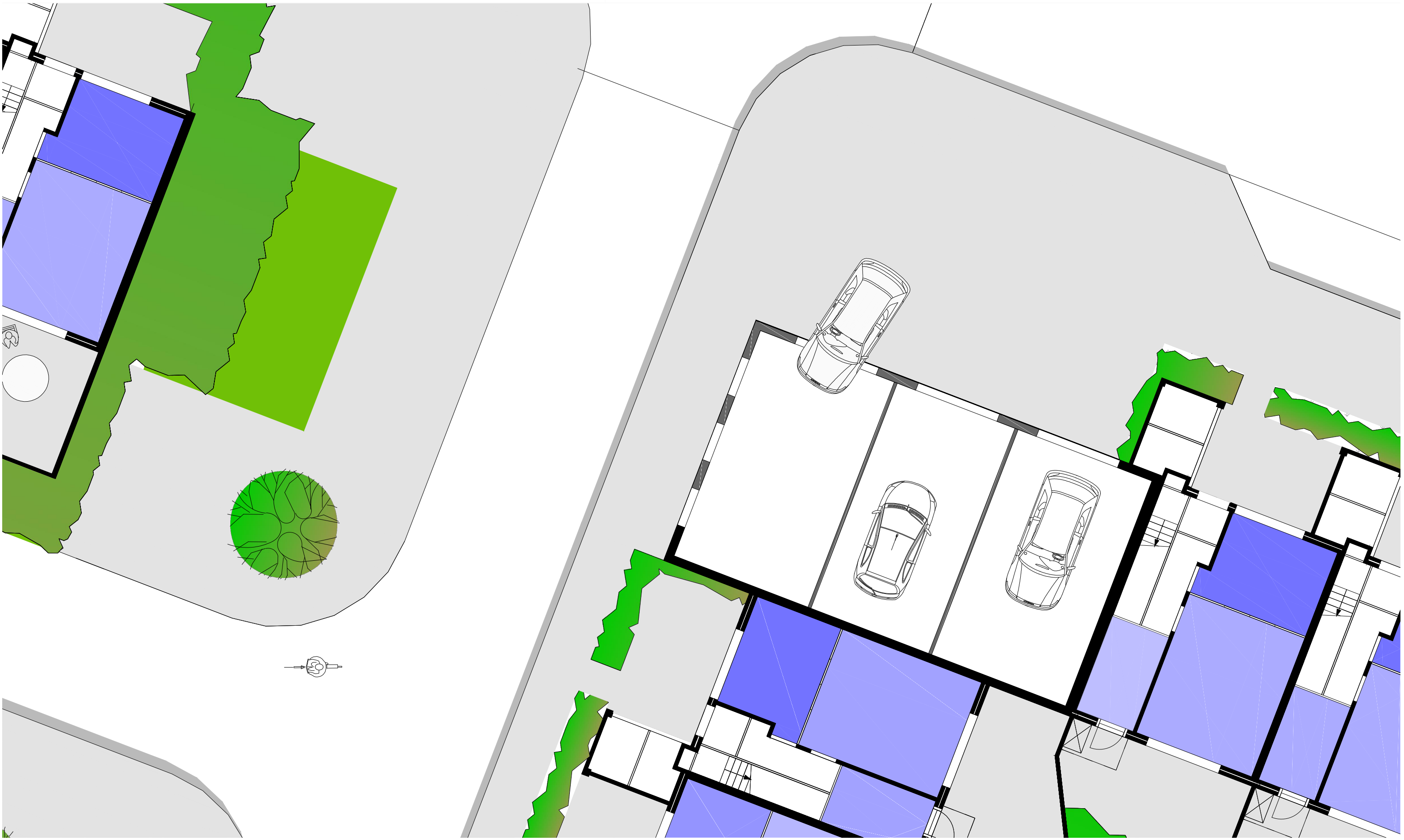

SPECIFIEKE ADAPTIES

| Noordelijke hoeken - voorbeeld garage

SPECIFIEKE ADAPTIES

| Noordelijke hoeken - Garage

SPECIFIEKE ADAPTIES

| Noordelijke hoeken - principe

SPECIFIEKE ADAPTIES

| Noordelijke hoeken - voorbeeld functie flexibel: ontmoeting/buurt/cafe

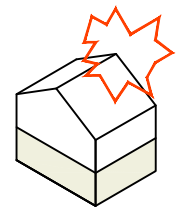
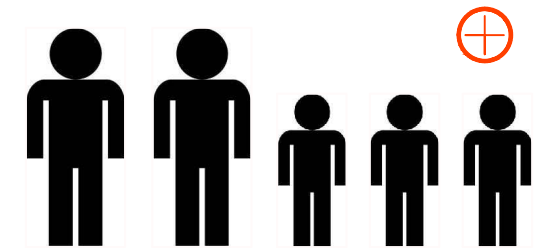
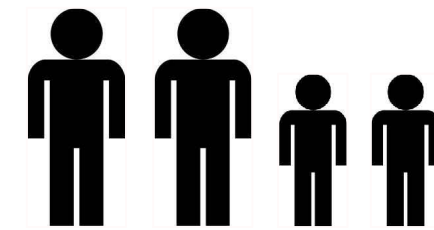
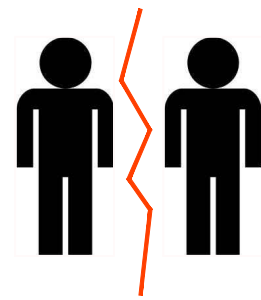
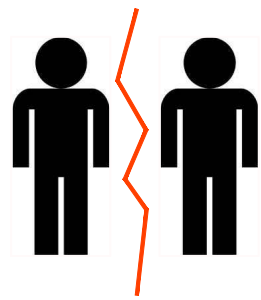
Centrum de Hoek

WOONENCLAVE & WONING

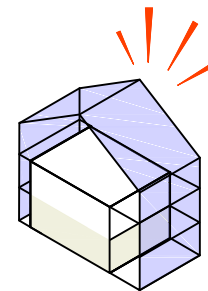
| Overzicht transformatie in stappen

Fase 1: omkassen

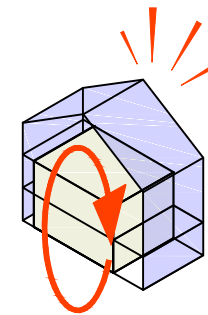
Fase 2: Inbouw vernieuwing

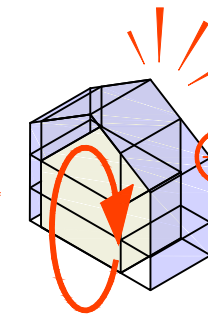
2x 40 m2

2x 40 m2

1x 80 m2

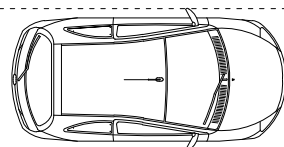
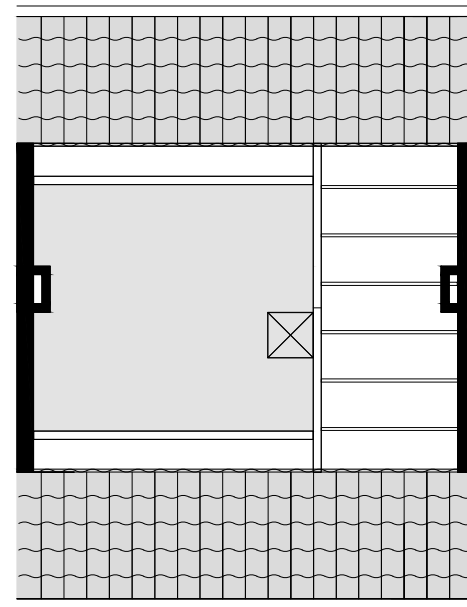
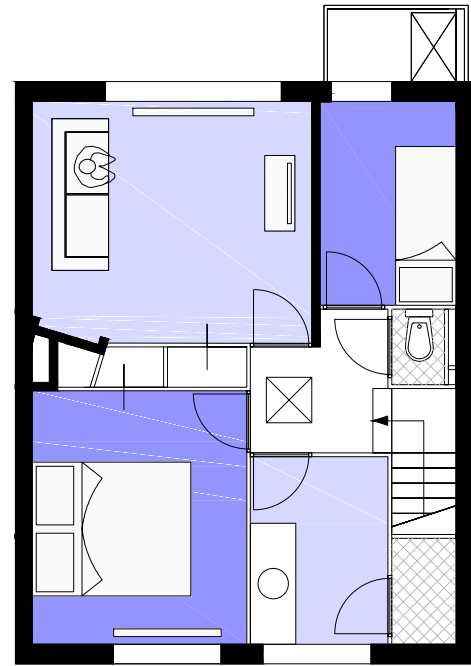
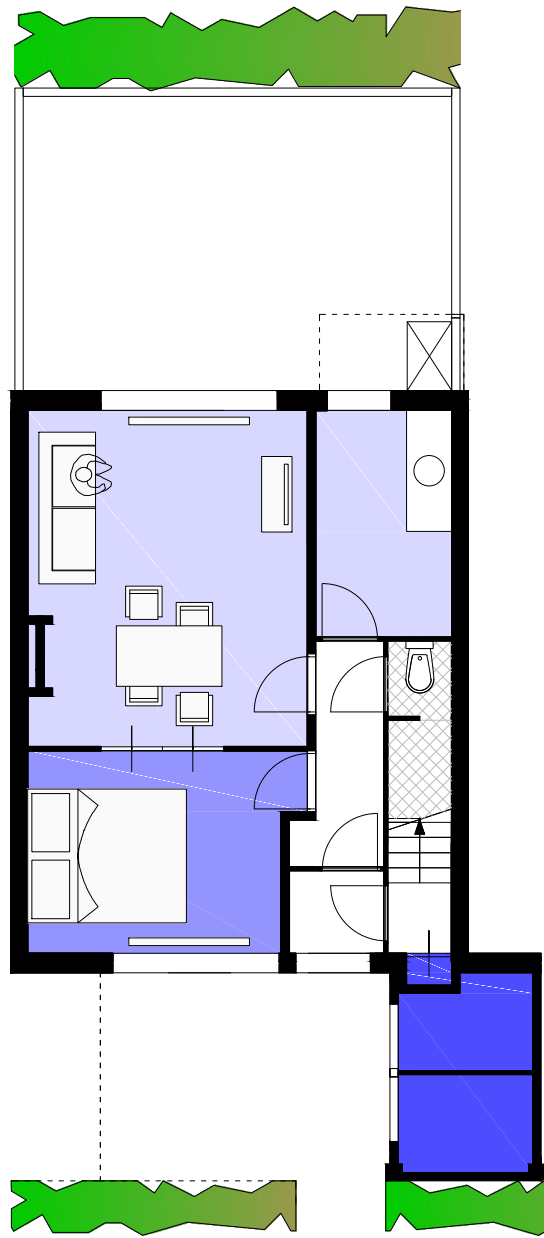

1x 80-120 m2

WONING

| De woning plattegrond huidig

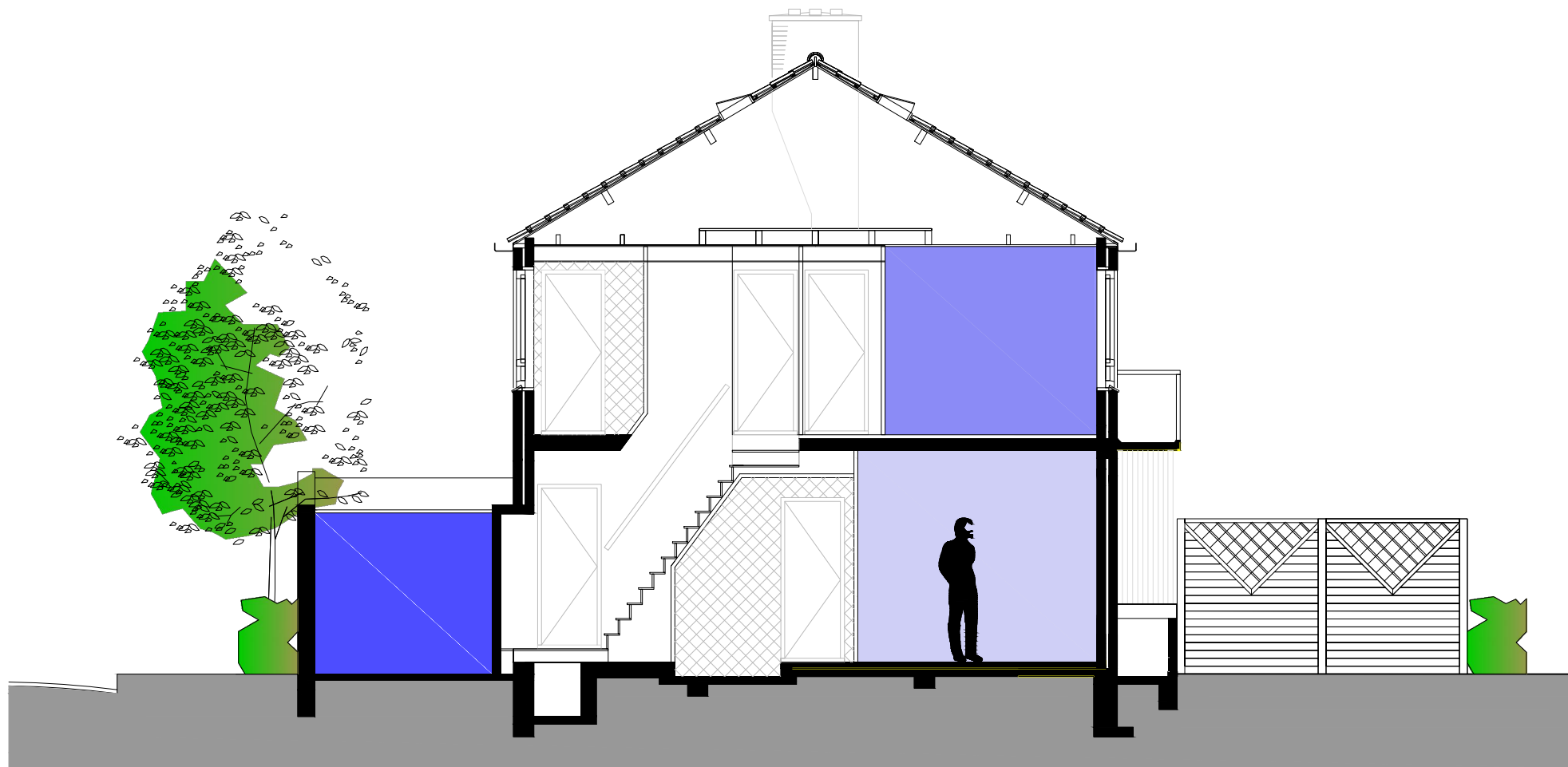
- Secundaire leefruimte
- Primaire leefruimte
- Slaapruimte
- Berg/installatieruimte
- Sanitair

WONING

| De woning doorsnede huidig

- Secundaire leefruimte
- Primaire leefruimte
- Slaapruimte
- Berg/installatieruimte
- Sanitair

WONING

| De woning plattegrond met tweede huid

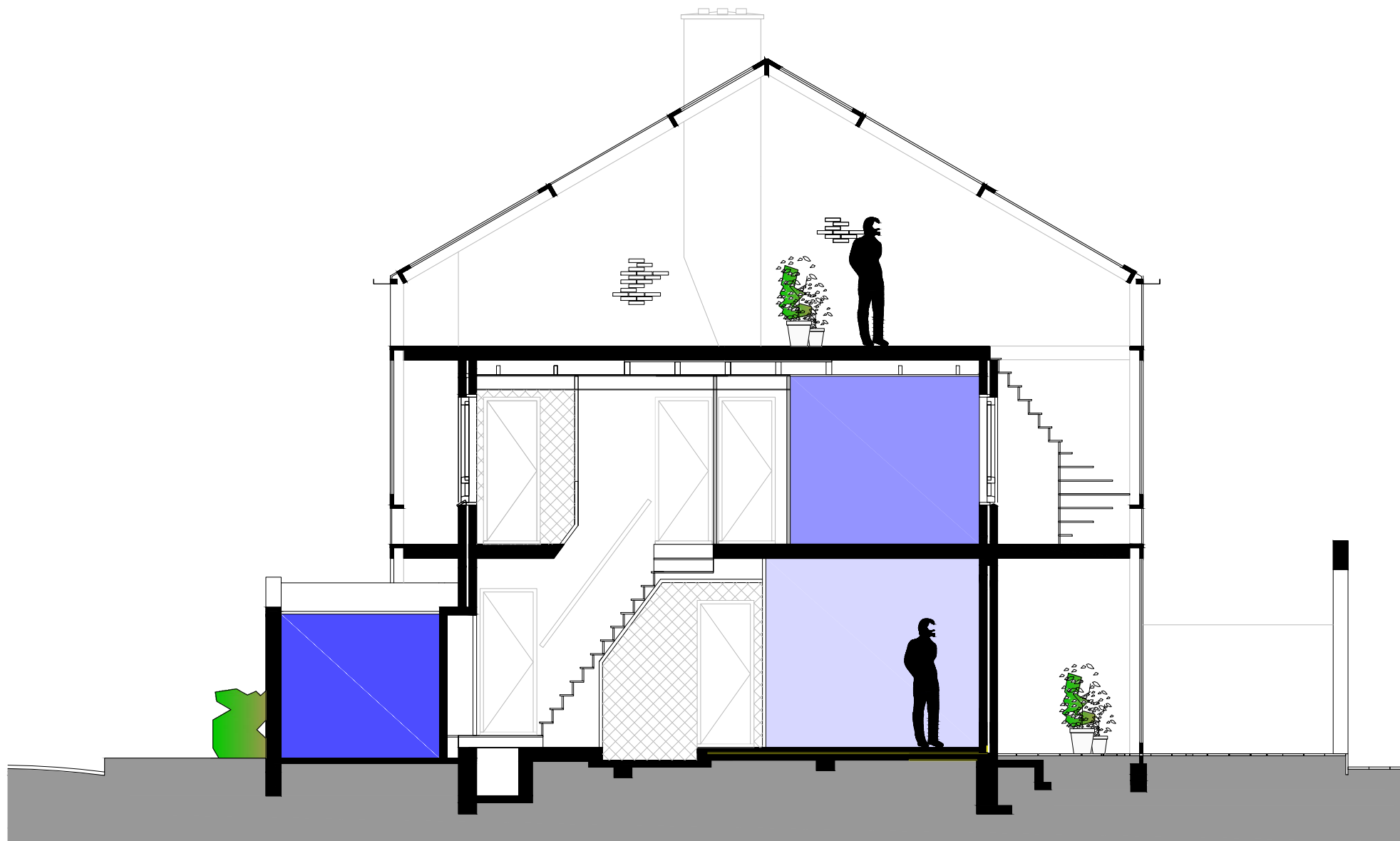
- Secundaire leefruimte
- Primaire leefruimte
- Slaapruimte
- Berg/installatieruimte
- Sanitair

WONING

| De woning doorsnede met tweede huid

- Secundaire leefruimte
- Primaire leefruimte
- Slaapruimte
- Berg/installatieruimte
- Sanitair

WONING

| De woning plattegrond met basis inbouwvernieuwing

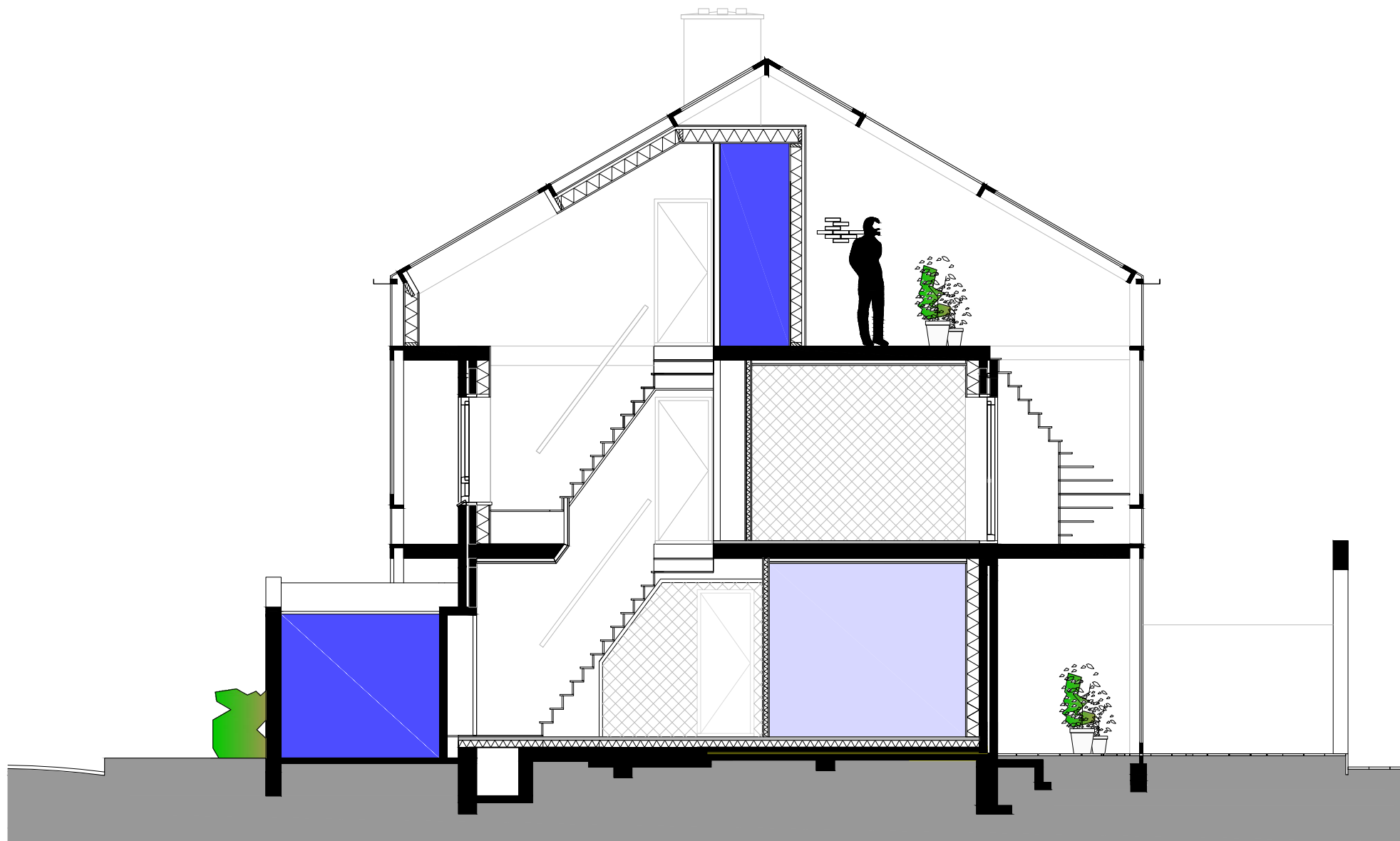
- Secundaire leefruimte
- Primaire leefruimte
- Slaapruimte
- Berg/installatieruimte
- Sanitair

WONING

| De woning doorsnede met basis inbouwvernieuwing

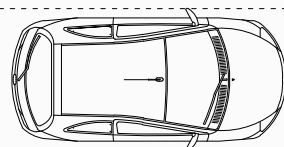
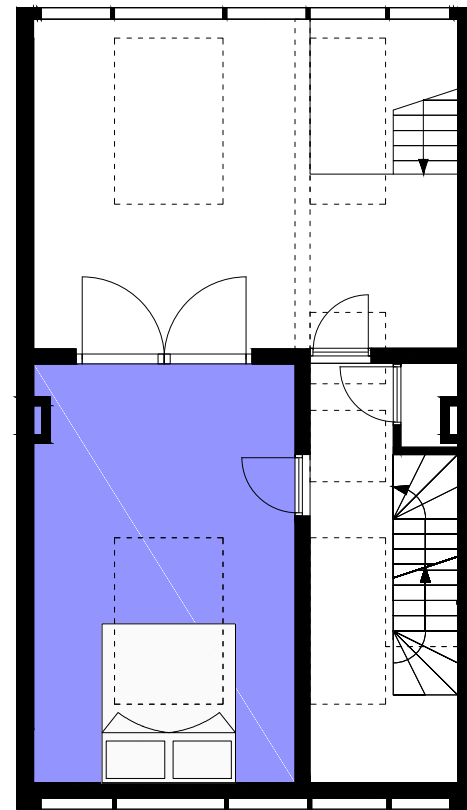
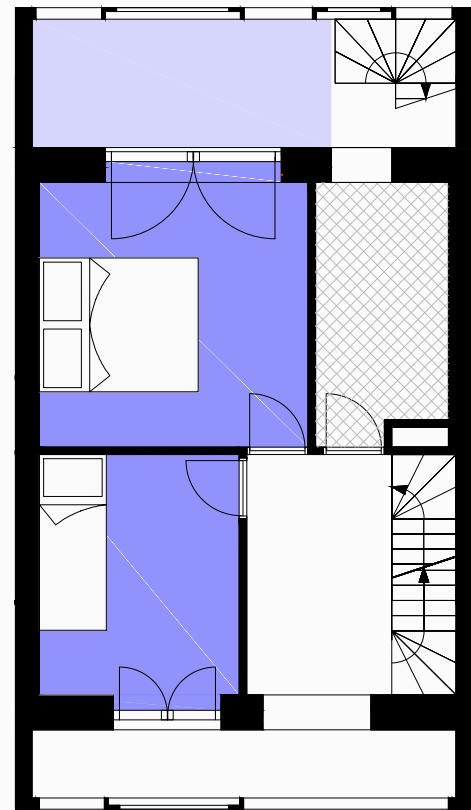
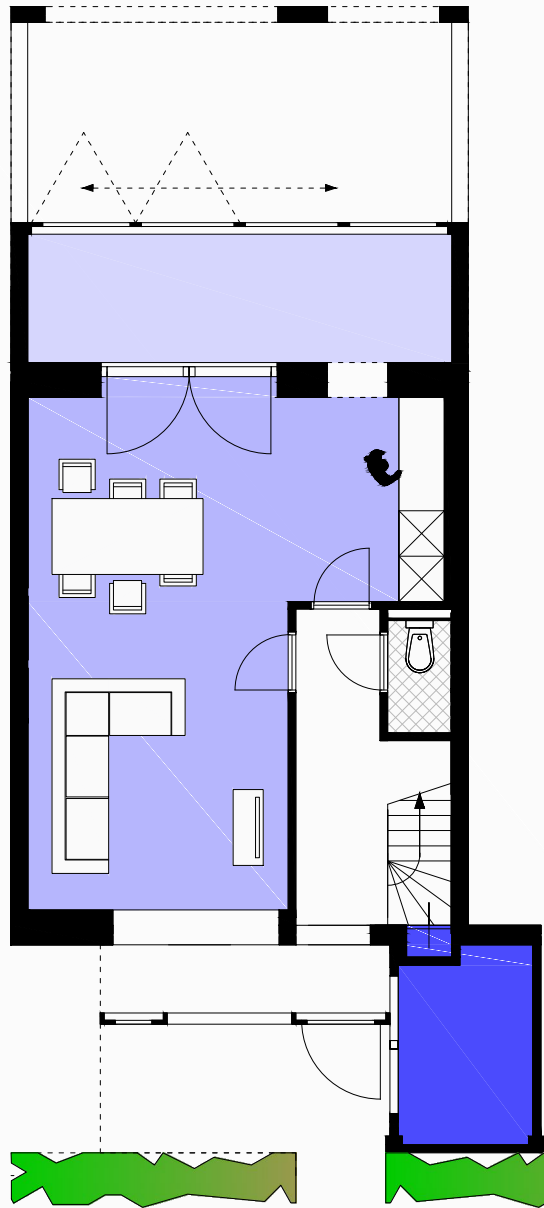
- Secundaire leefruimte
- Primaire leefruimte
- Slaapruimte
- Berg/installatieruimte
- Sanitair

WONING

| De woningplattegrond met extra inbouwvernieuwing

- Secundaire leefruimte
- Primaire leefruimte
- Slaapruimte
- Berg/installatieruimte
- Sanitair

MATERIALIZATIE

| Uitgangspunten

TWEEDE HUID

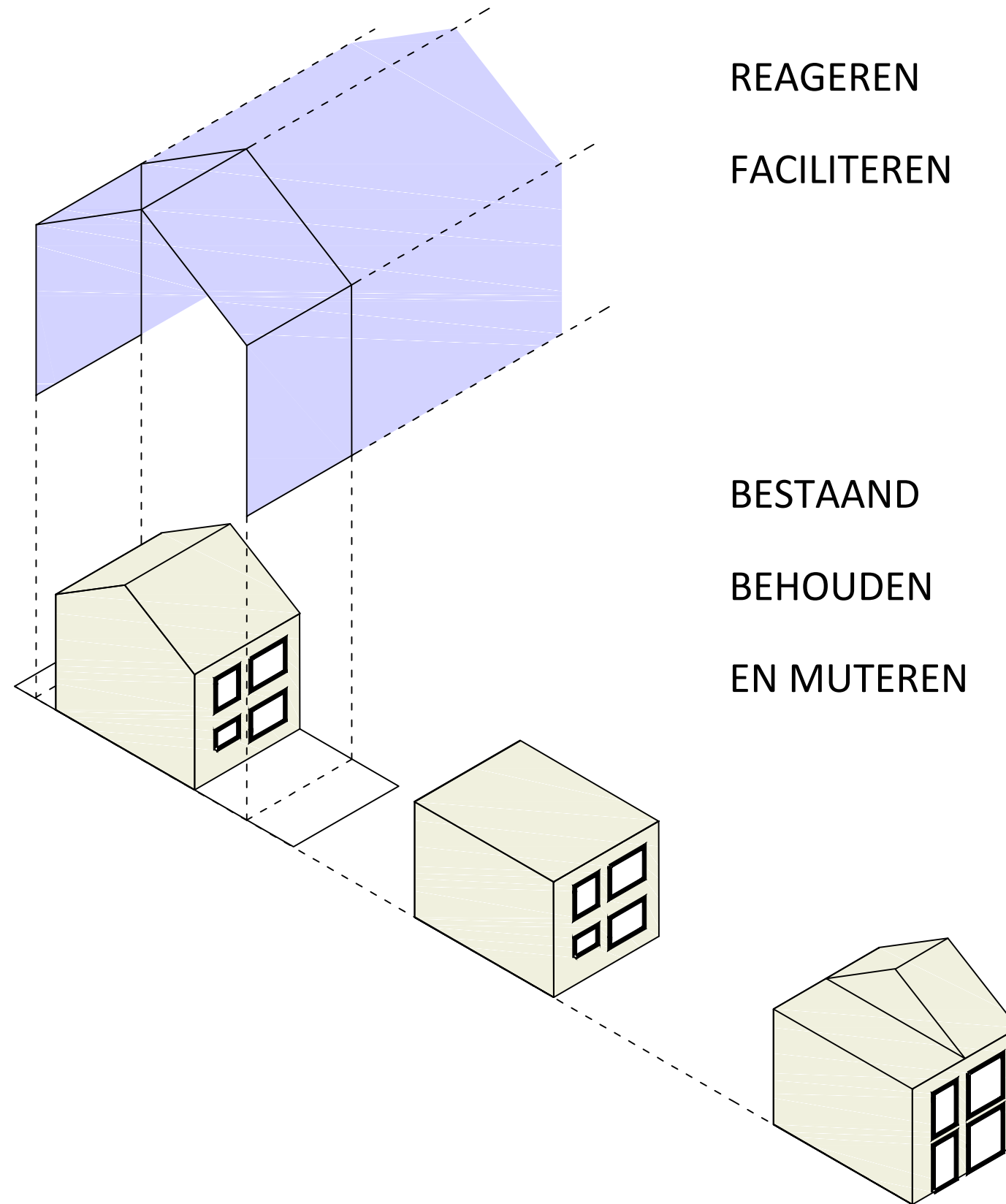
een nieuw archetype
'meer licht, lucht en ruimte'

REAGEREN

Op bestaande karakteristiek van
sobere detaillering, metselwerk
en opvallende witte kozijnen

FACILITEREN

Herbergen van mutatiegewijze
veranderingen onder de huid met
waarborging coherente aanblik

TWEEDE HUID

REAGEREN

FACILITEREN

BESTAAND

BEHOUDEN

EN MUTEREN

MATERIALIZATIE

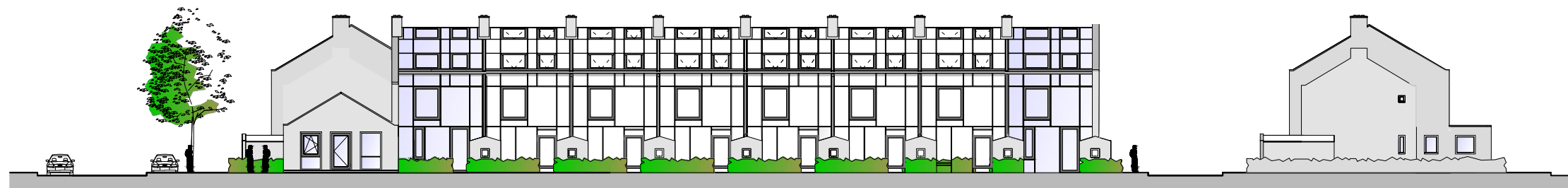
| De Roland Holstbuurt - Woonenclave

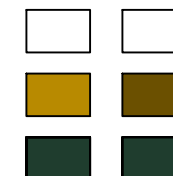
1956

1980-2014

2015

TRANSFORMATIE GEVEL

| Gevels huidig

Voorgevel

| Gevels met tweede huid

Voorgevel

TRANSFORMATIE GEVEL

| Gevels met inbouwvernieuwing variant 1

Voorgevel

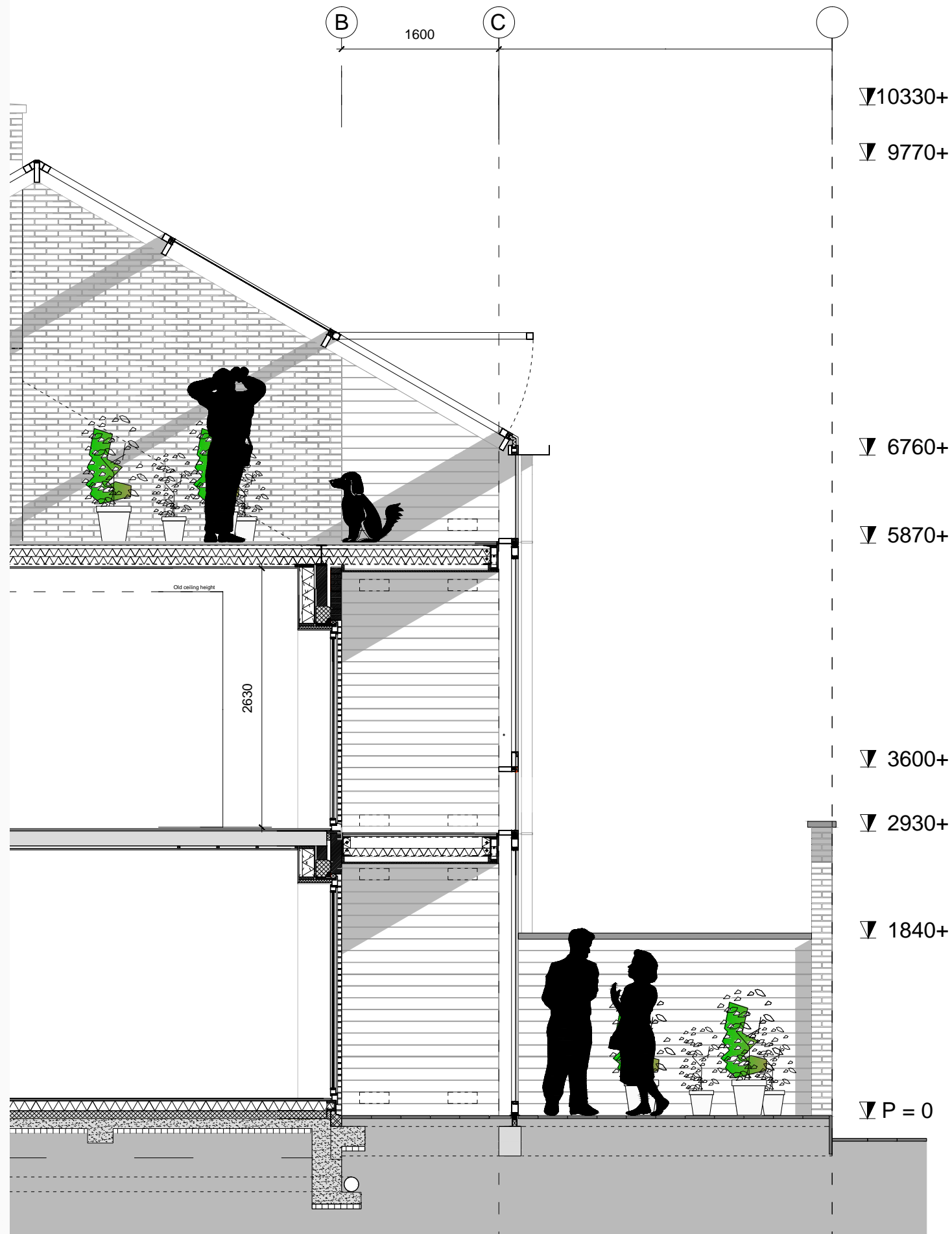
| Gevels met inbouwvernieuwing variant twee

Voorgevel

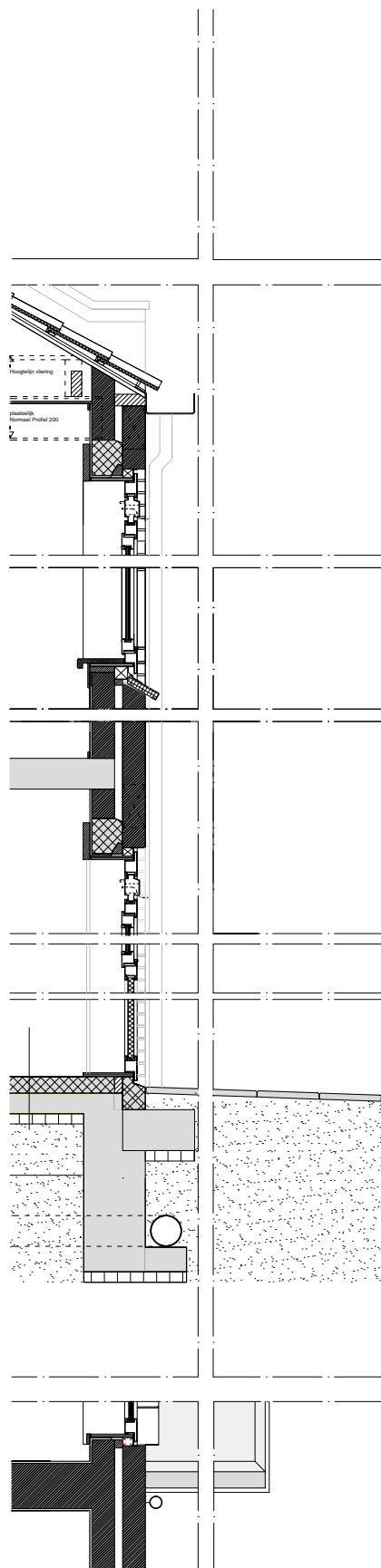
ACHTERGEVEL IN DETAIL

| Na basis inbouwvernieuwing

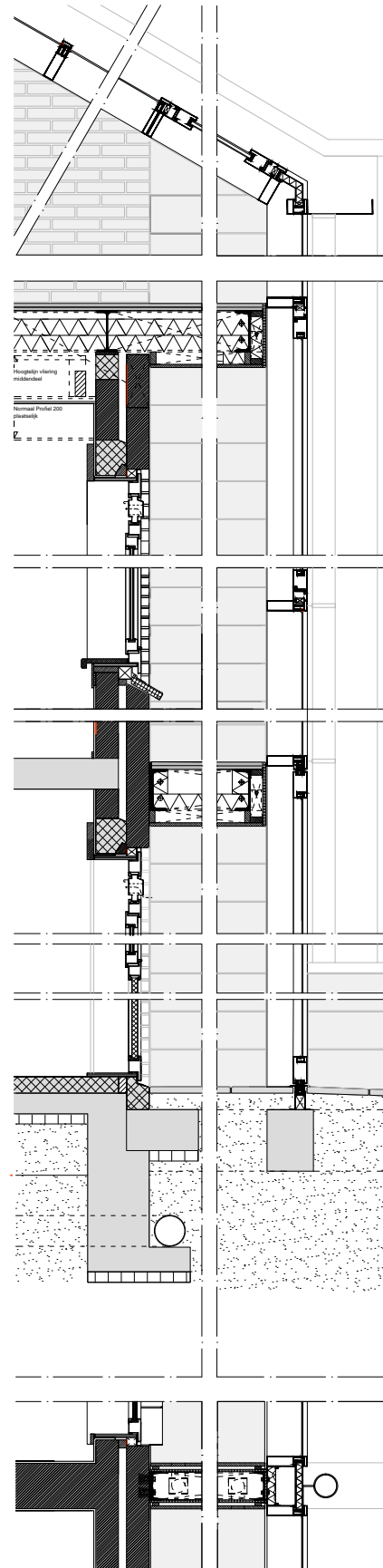

ACHTERGEVEL IN DETAIL

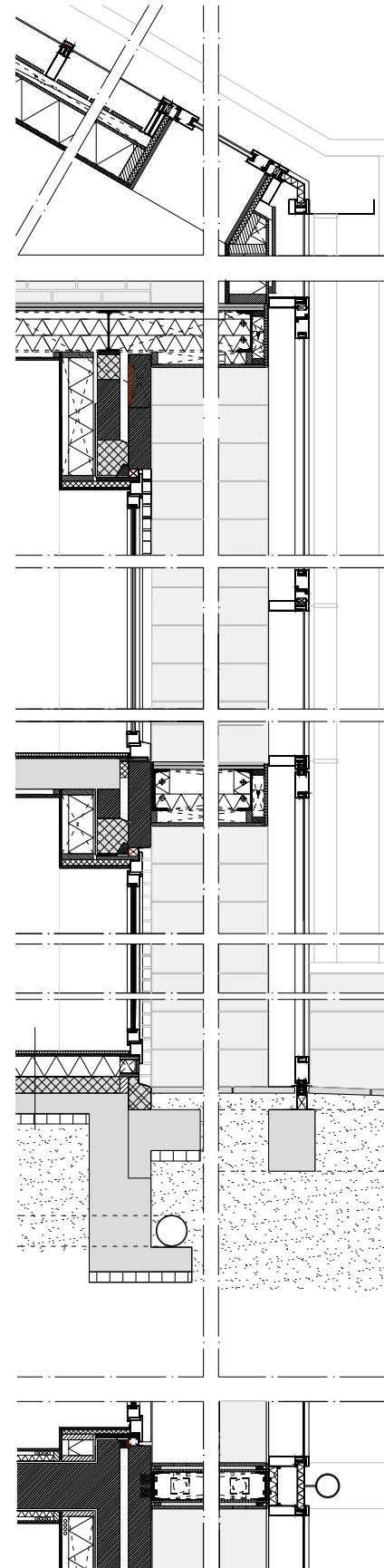
| Detaillering per fase

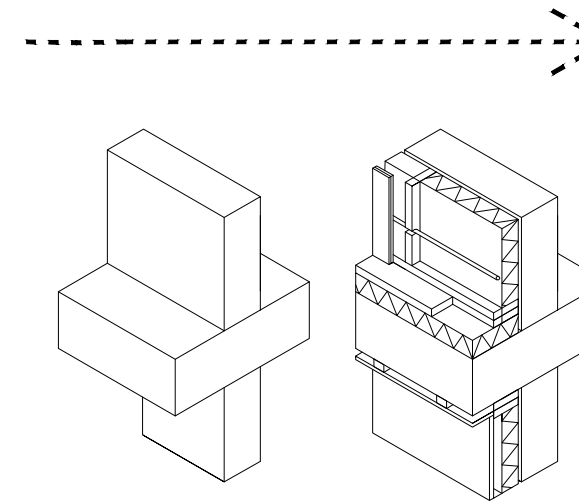
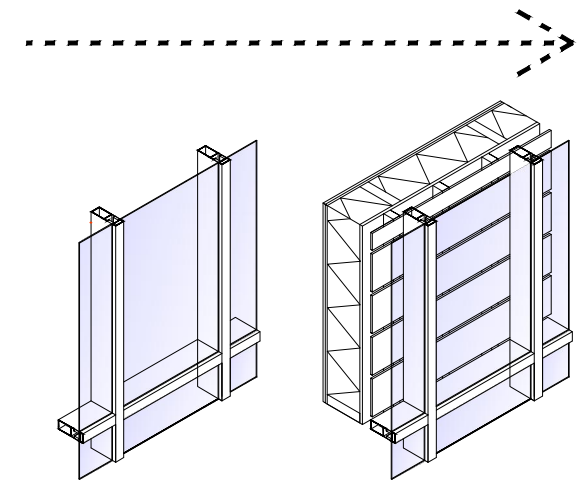
Details present

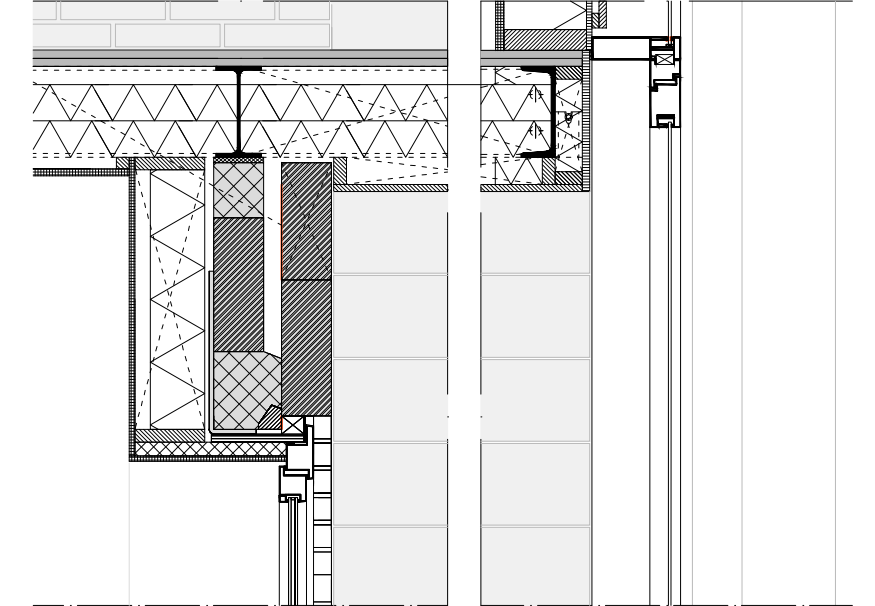
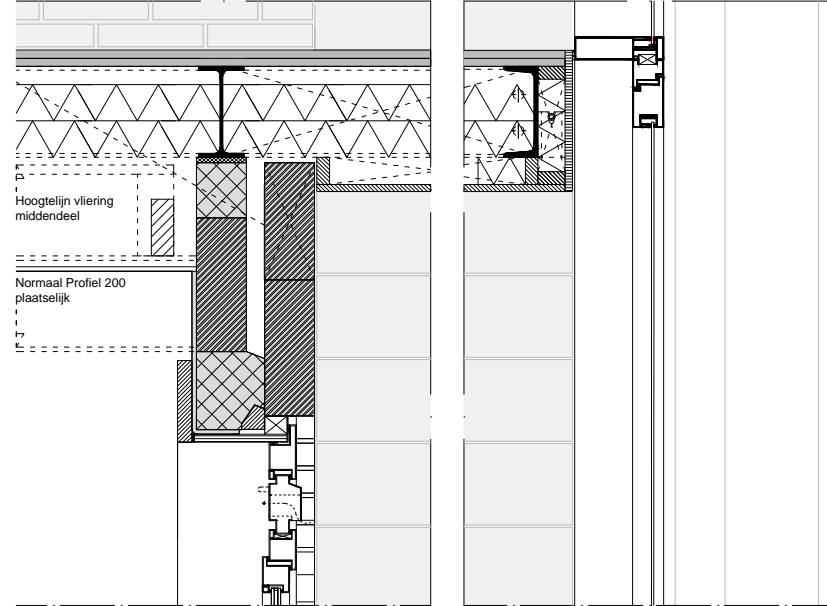
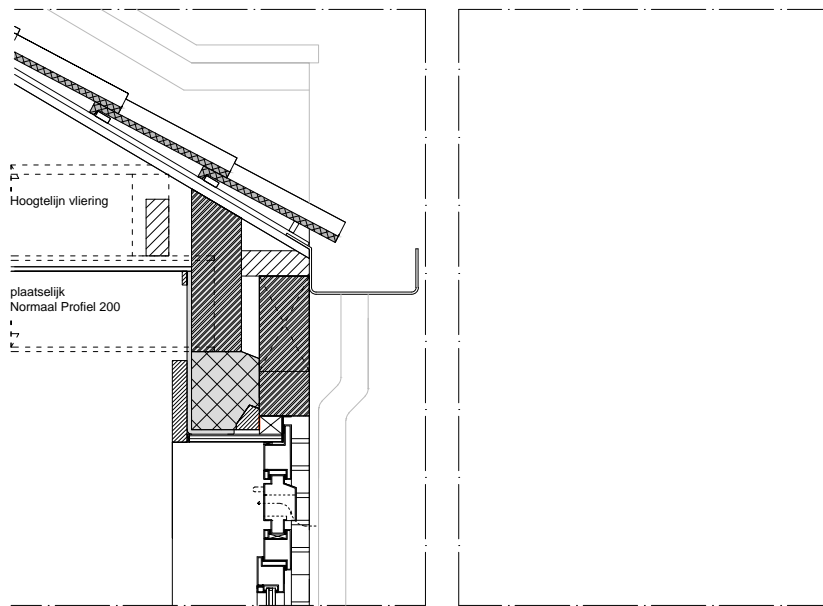
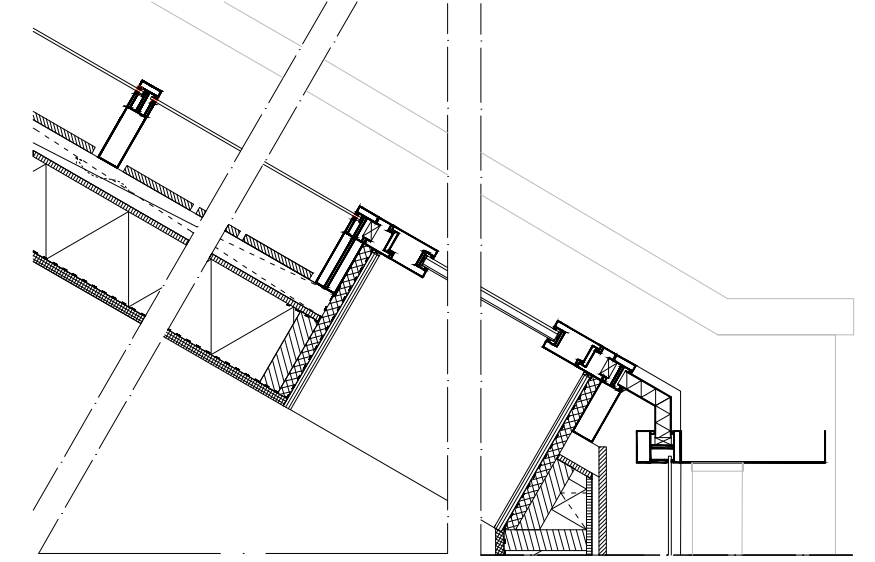
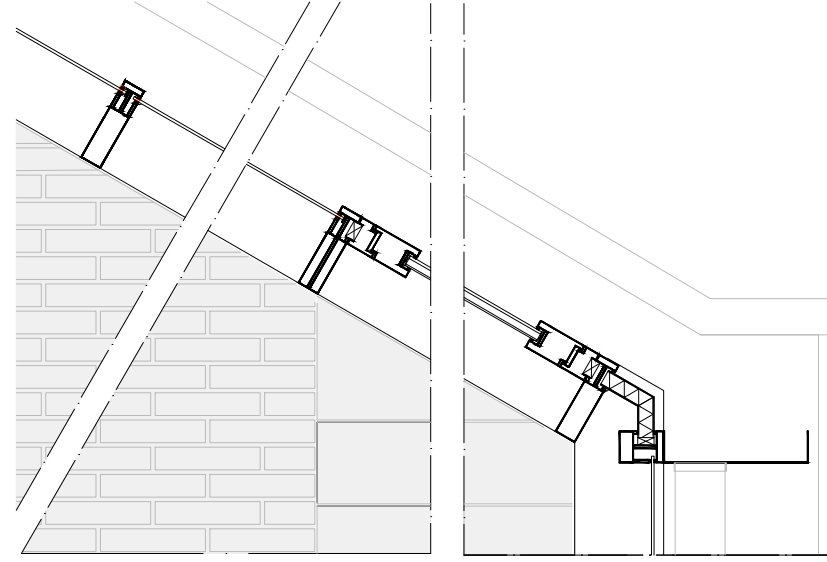
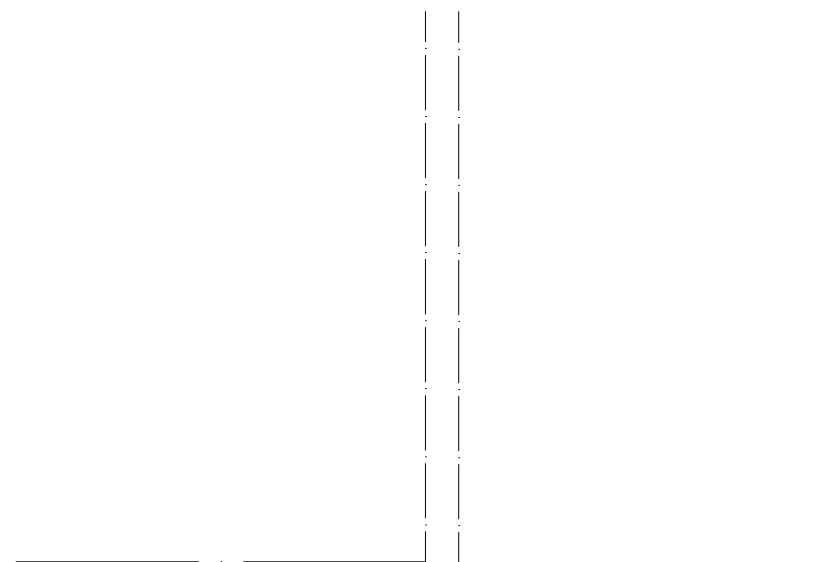
Details phase 01

Details phase 02

ACHTERGEVEL IN DETAIL

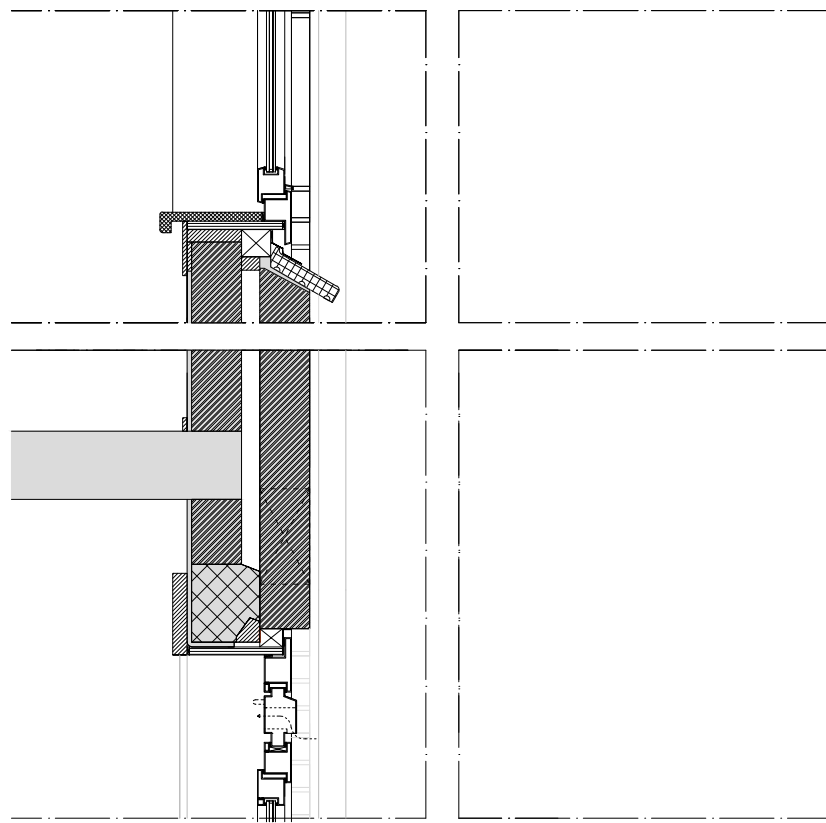

Huidig

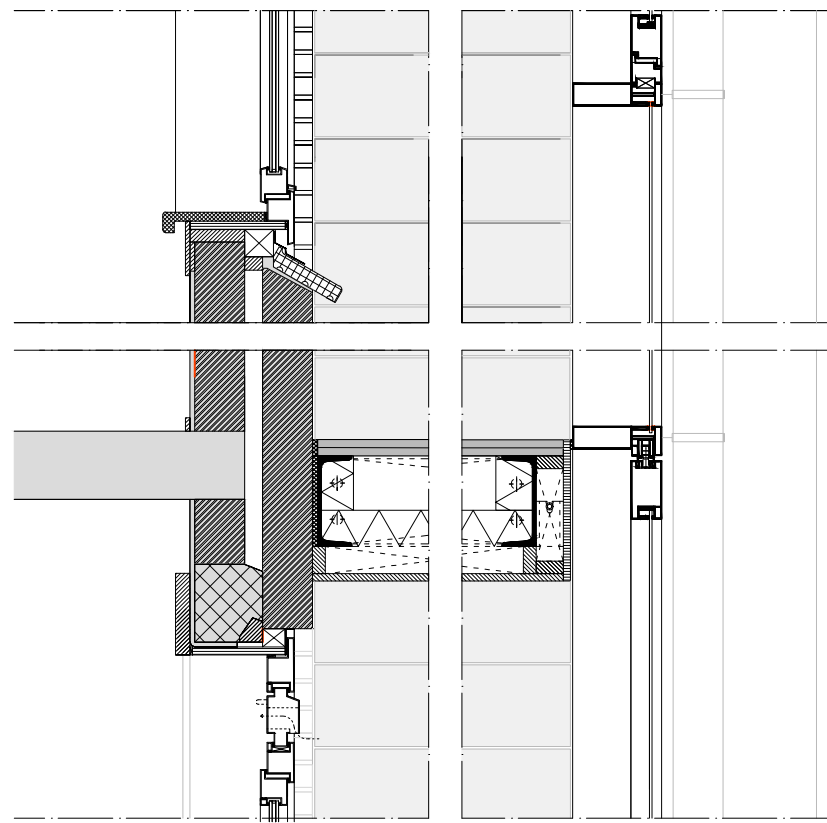
Tweede huid

Inbouw

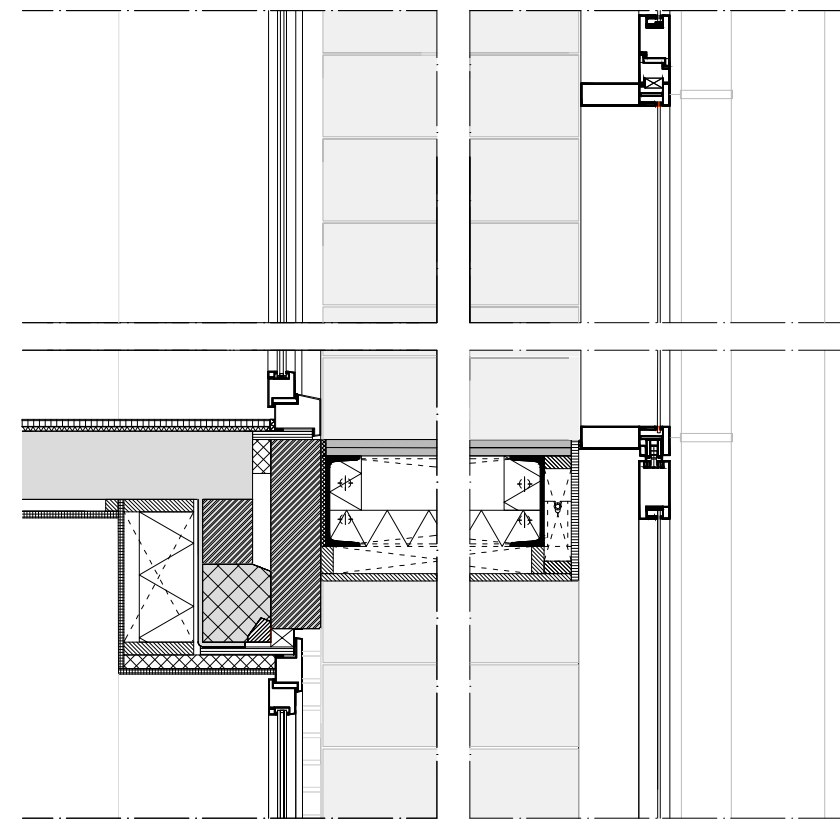
ACHTERGEVEL IN DETAIL

Huidig

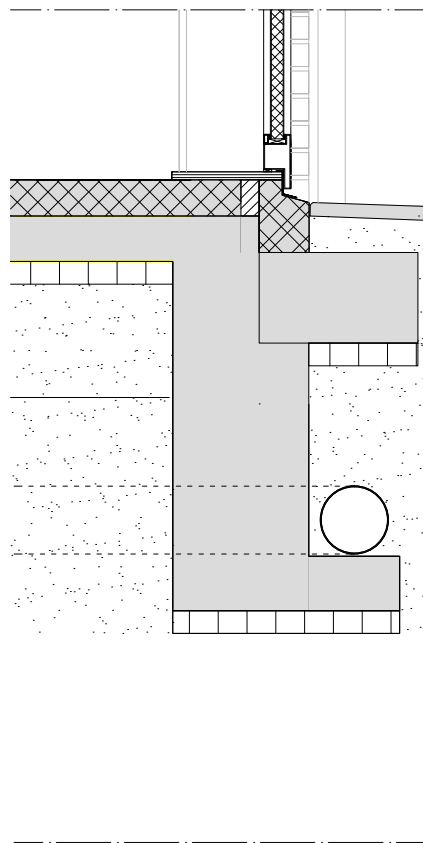

Tweede huid

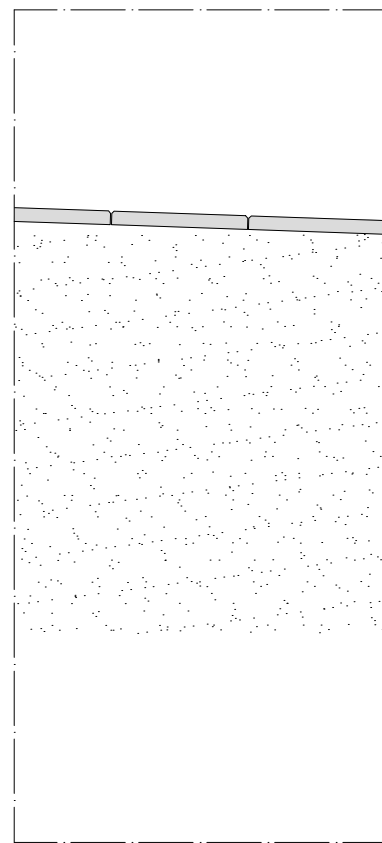

Inbouw

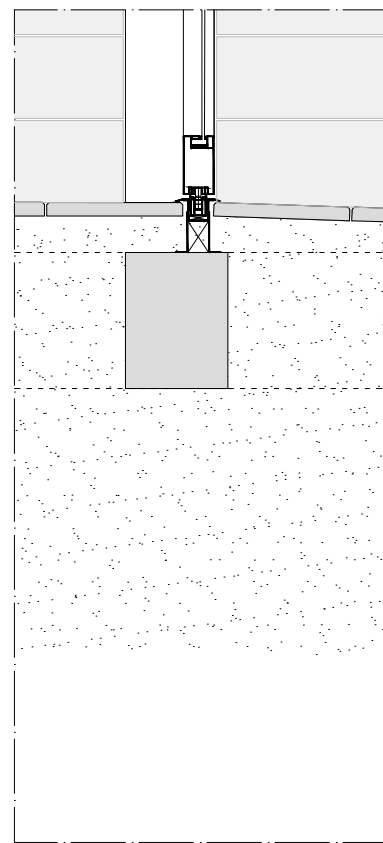
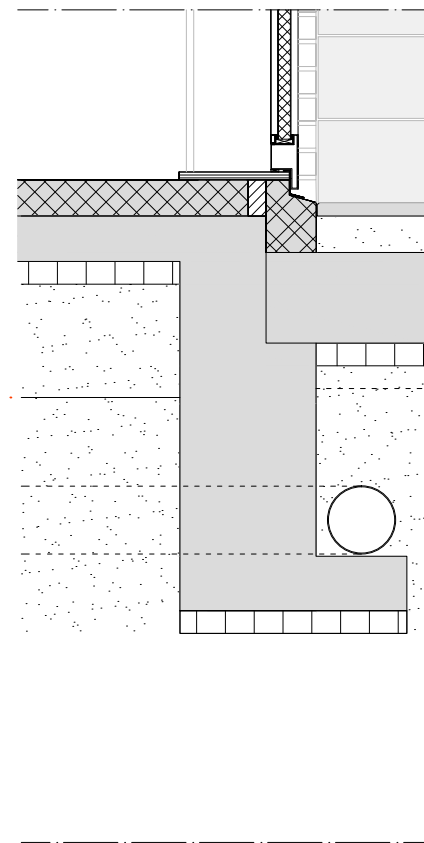
ACHTERGEVEL IN DETAIL

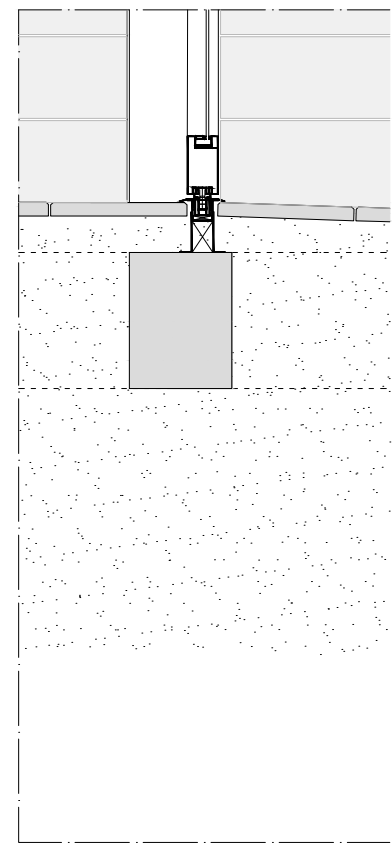
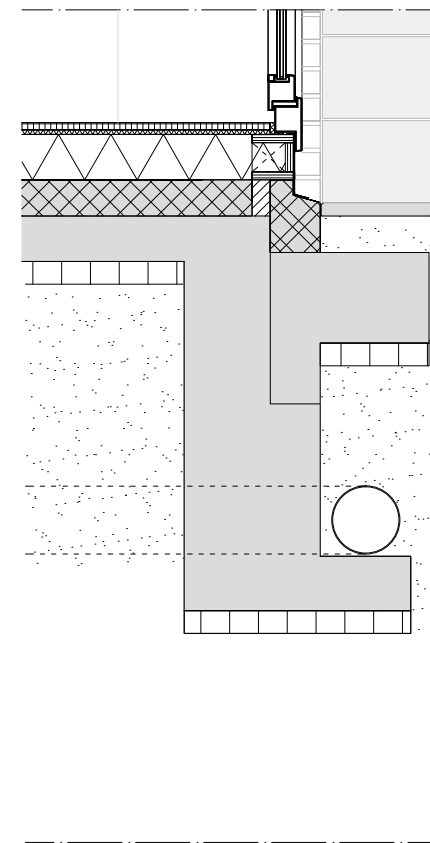
Huidig

Tweede huid

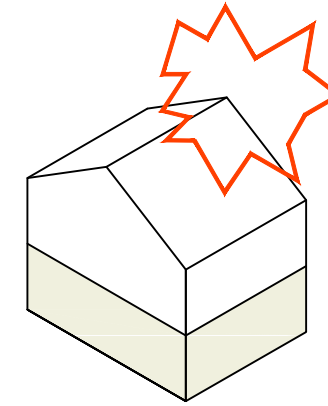
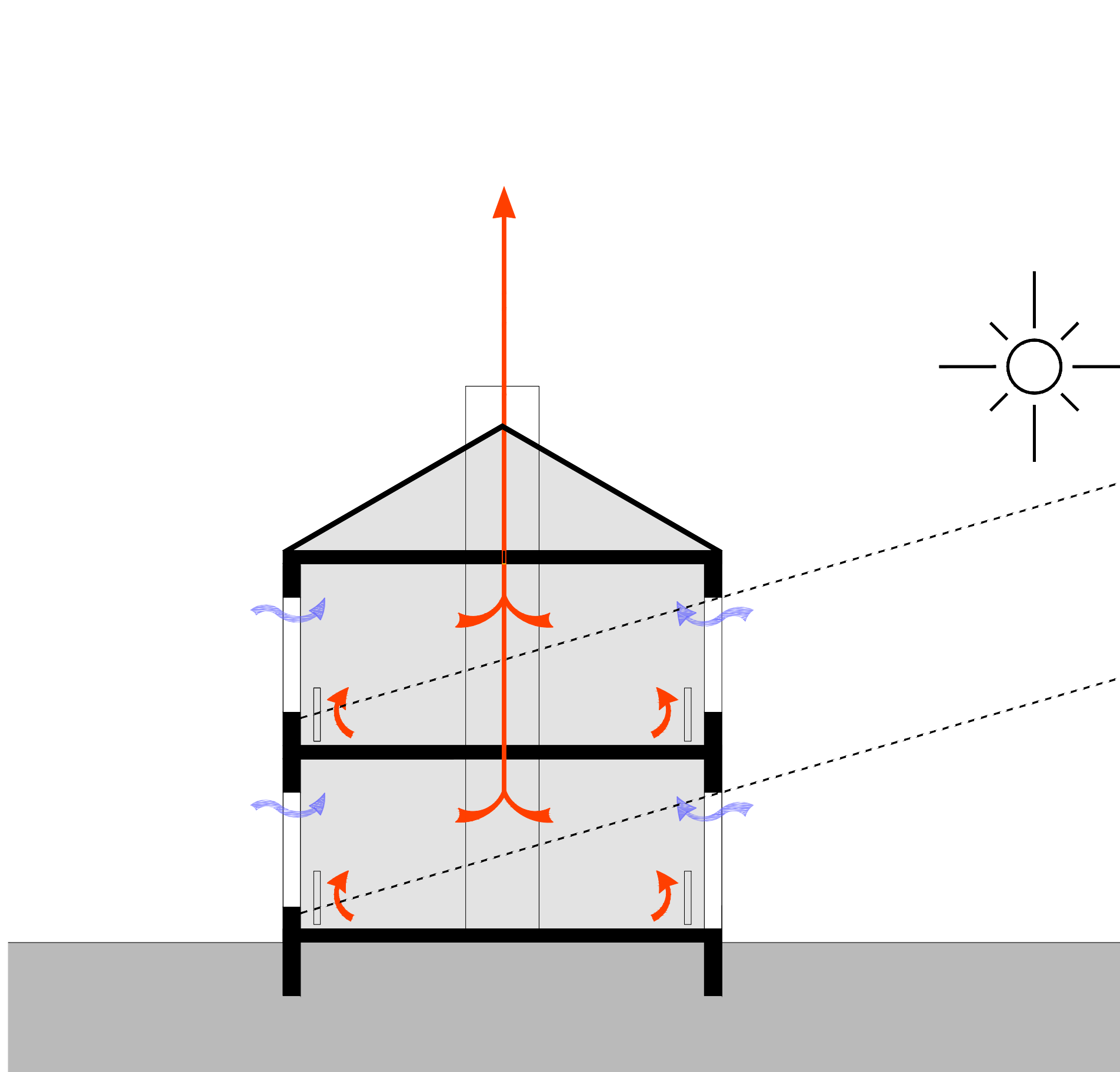

Inbouw

BOUWFYSICA

| Bestand winter

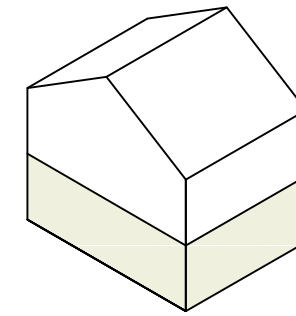
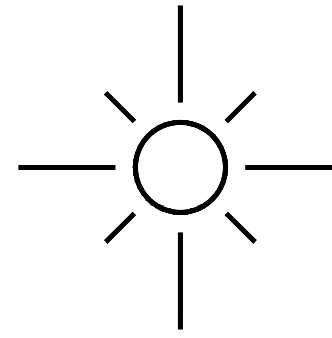

Ventilatie, natuurlijke aanvoer,
mechanische afvoer

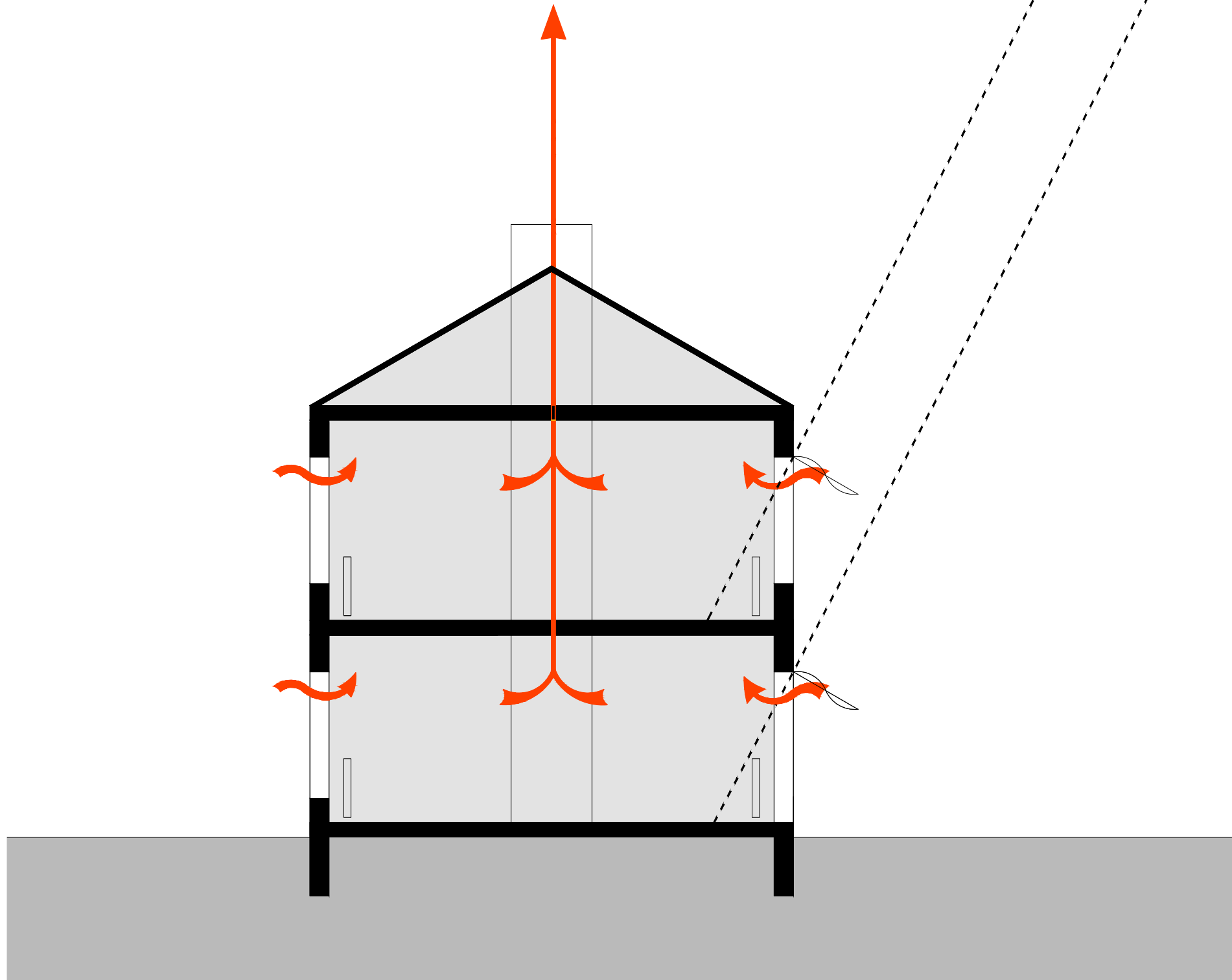
Verwarming, Centrale verwarming,
hoogtemperatuur

BOUWFYSICA

| Bestand zomer

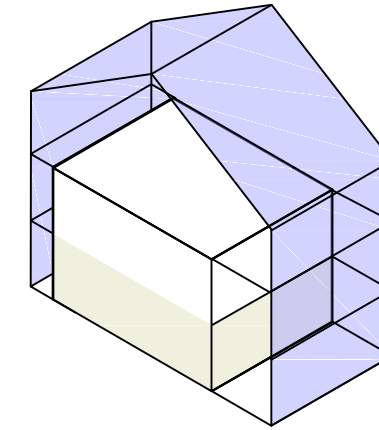
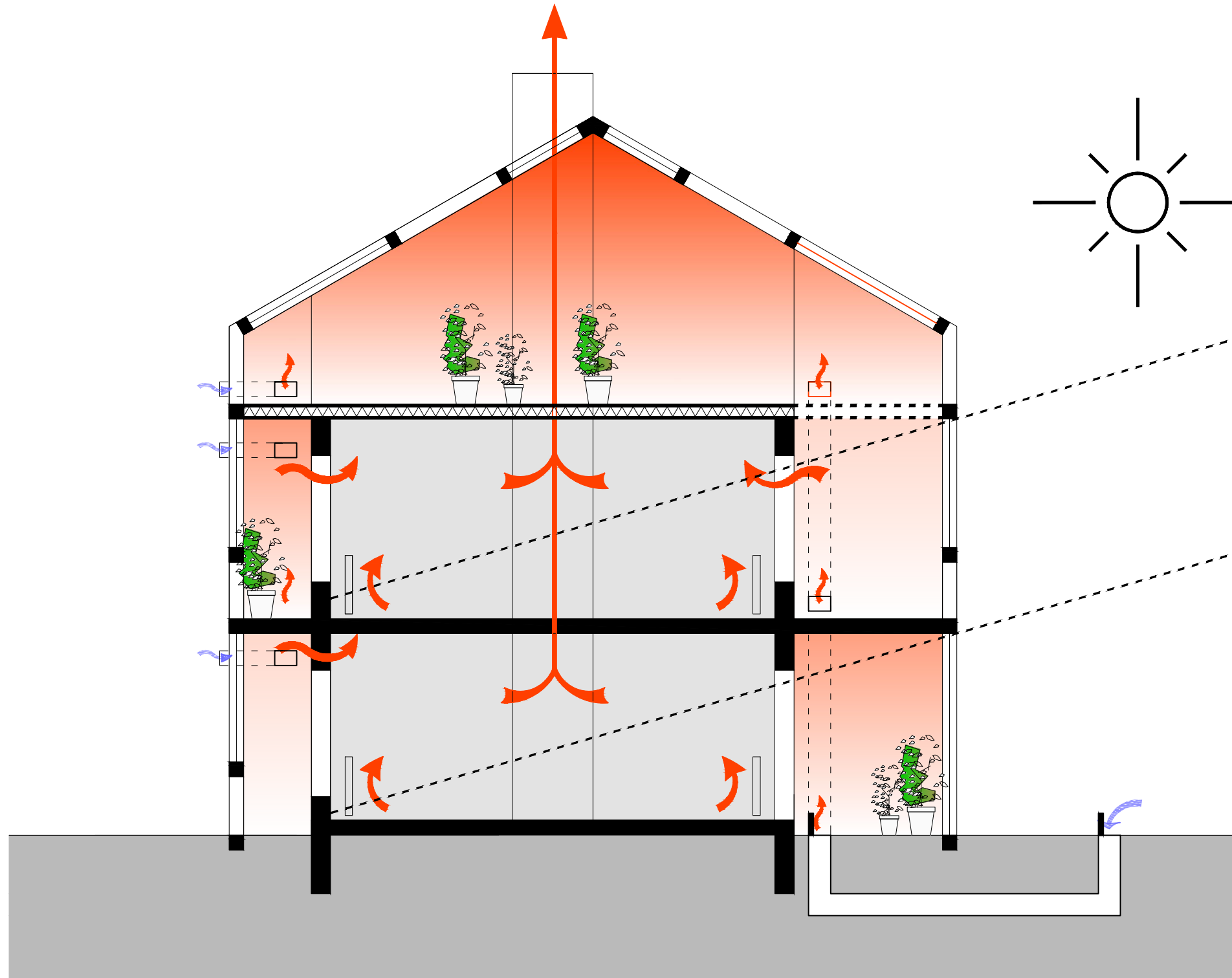

Ventilatie, natuurlijke aanvoer,
mechanische afvoer

BOUWFYSICA

| Omkast wintersituatie

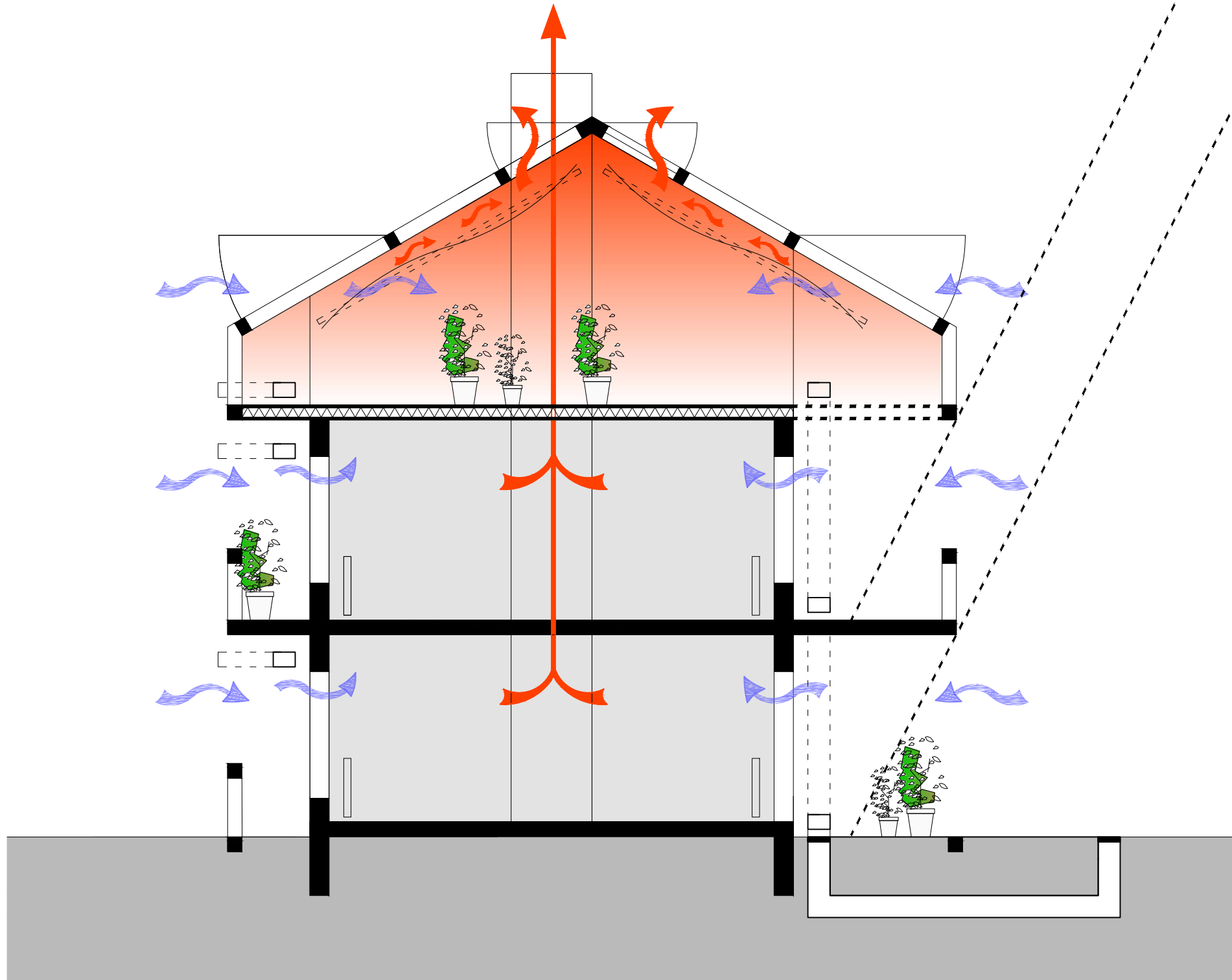
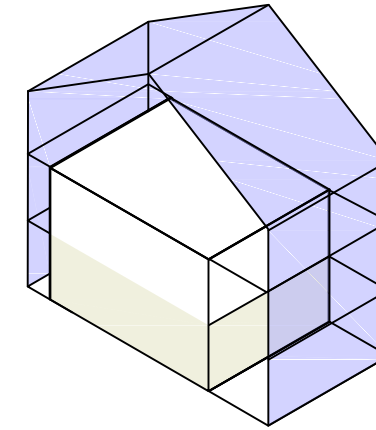
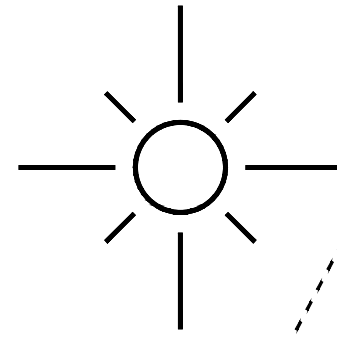
40-70% Energiebesparing

Ventilatie, aanvoer aarbuis (voorverwarming), via bufferzone (voorverwarming), mechanische afvoer

Verwarming, Centrale verwarming, hoogtemperatuur

BOUWFYSICA

| Omkast zomersituatie

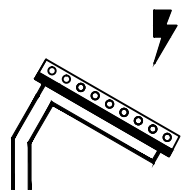

Ventilatie, aanvoer aarbuis (voorverwarming), via bufferzone (voorverwarming), mechanische afvoer

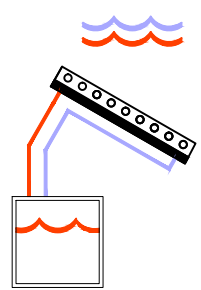
Koeling en luchtdoorstroom door middel van schoorsteeneffect

BOUWFYSICA

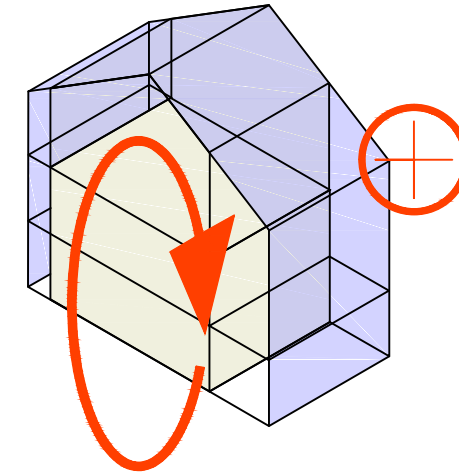
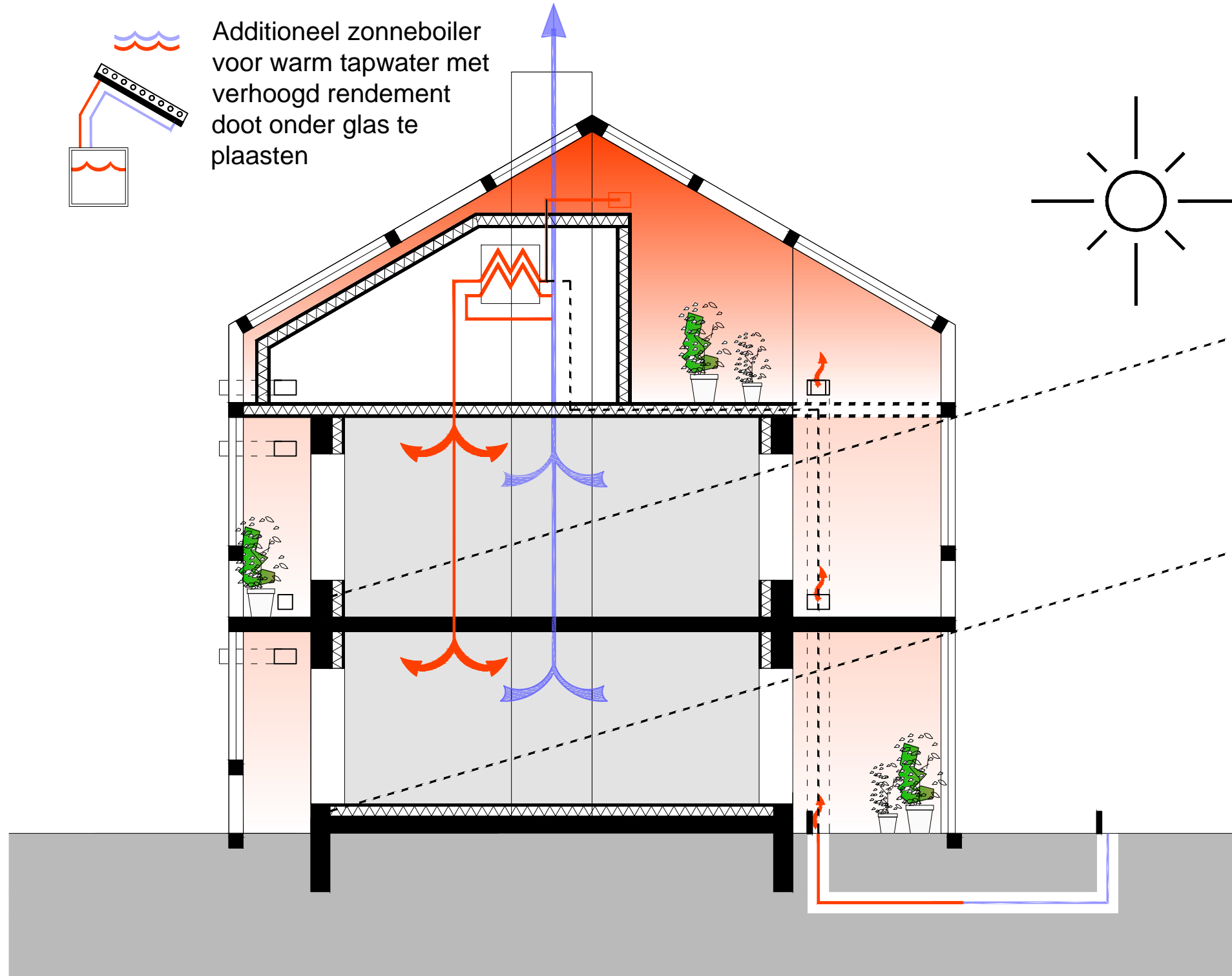
| Inbouw vernieuwd wintersituatie

⚡ Additioneel Zonnecellen met verhoogd rendement door onder glas te plaatsen

Additioneel zonneboiler voor warm tapwater met verhoogd rendement doot onder glas te plaatsen

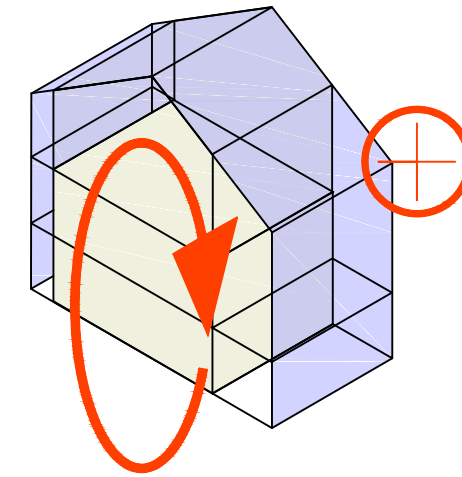
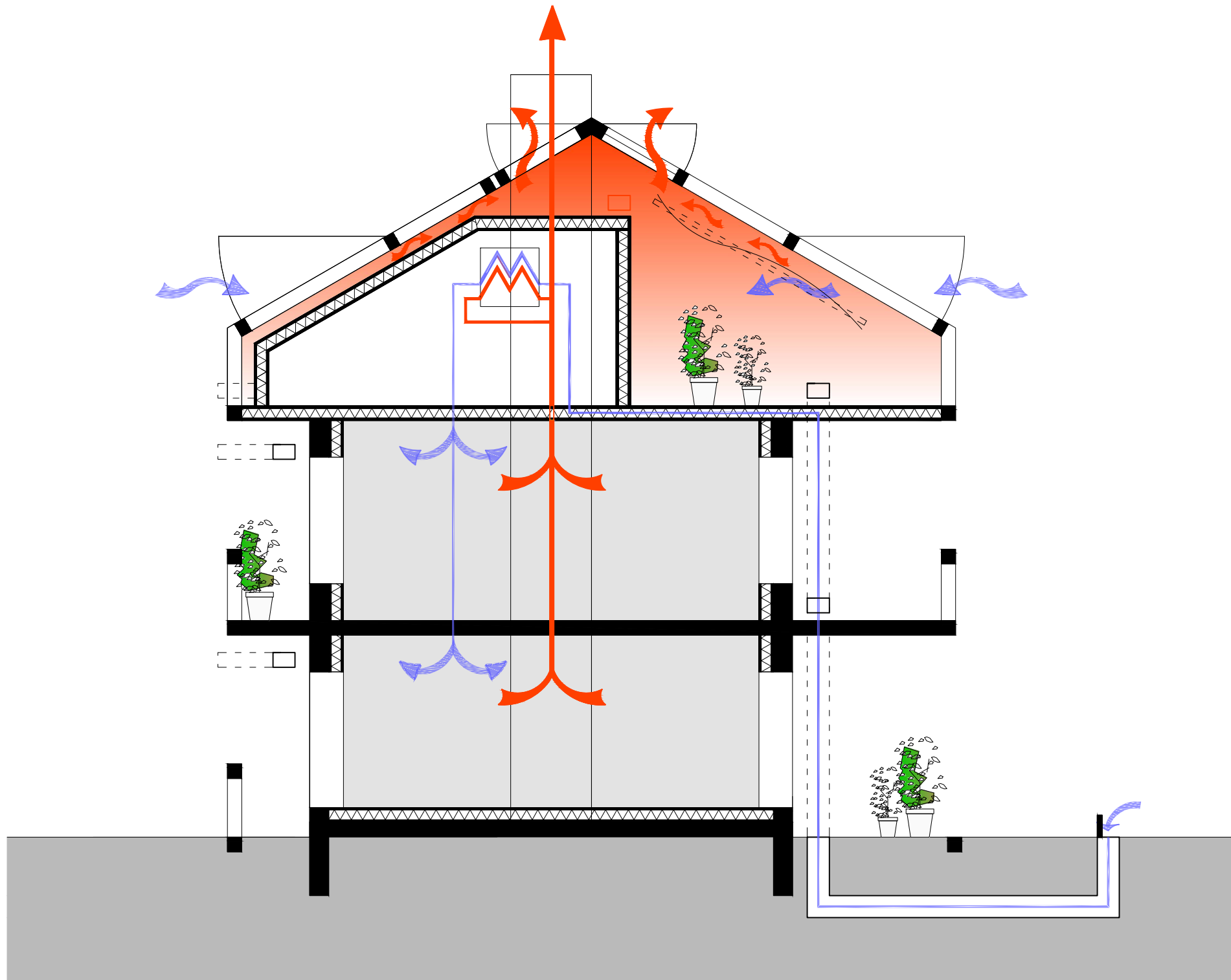

Ventilatie, mechanische balansventilatie, aanvoer aarbuis (voorverwarming), via bufferzone (voorverwarming) via lucht/luchtwarmtepomp, mechanische afvoer

Verwarming via ventilatielucht

BOUWFYSICA

| Inbouw vernieuwd zomersituatie

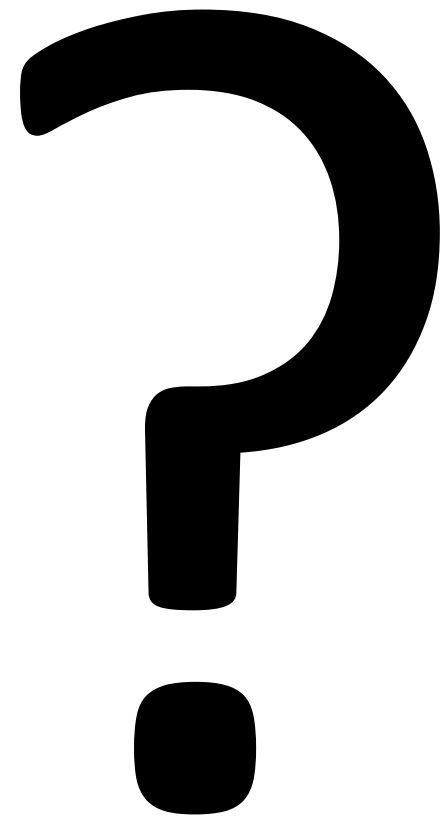
Ventilatie, mechanische balansventilatie, aanvoer aarbuis directe invoer naar kernwoning (voorkoeling), mechanische afvoer

REFLECTIE

REFLECTIE

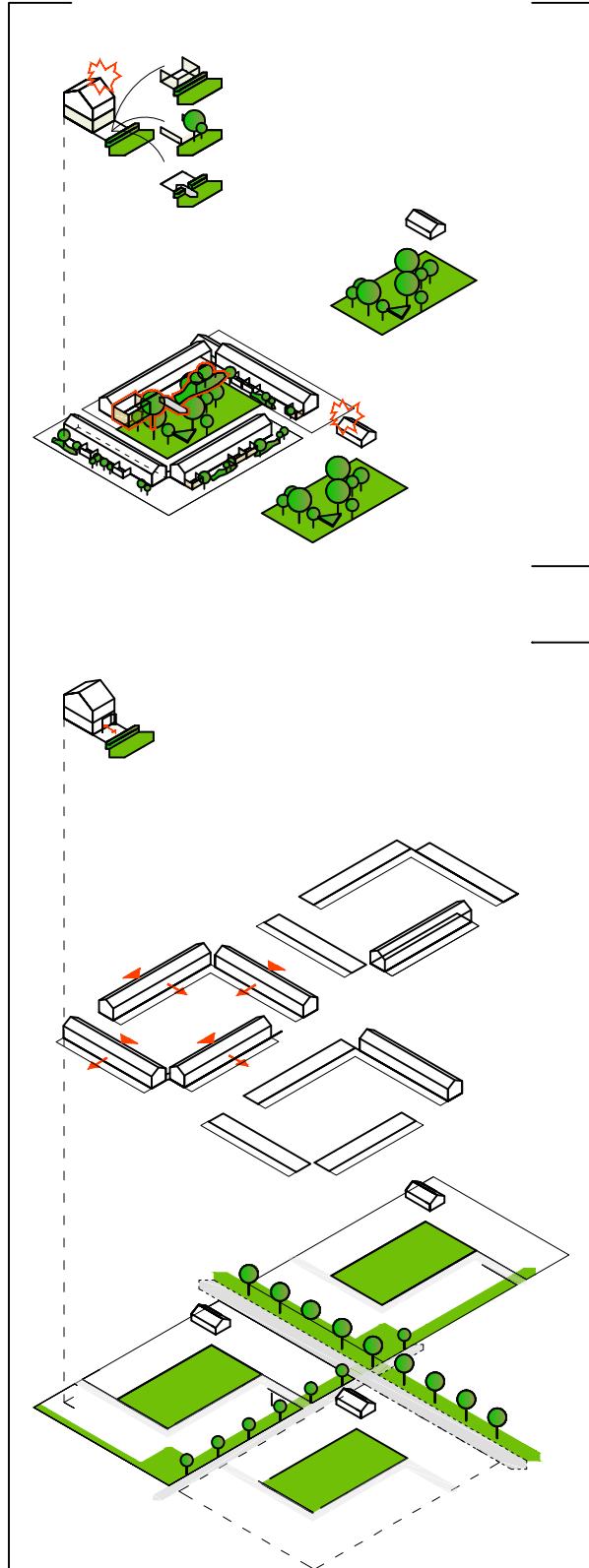
| Na-oorlogse woonbuurten in hovenverkaveling

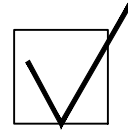
Biedt de ontwerpllossing een strategie waarmee duplexwoonbuurten gefaseerd gerevitaliseerd kunnen worden naar een adaptieve woonbuurt?

DE STRATEGIE

| Implementatie condities

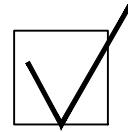

Huidige situatie

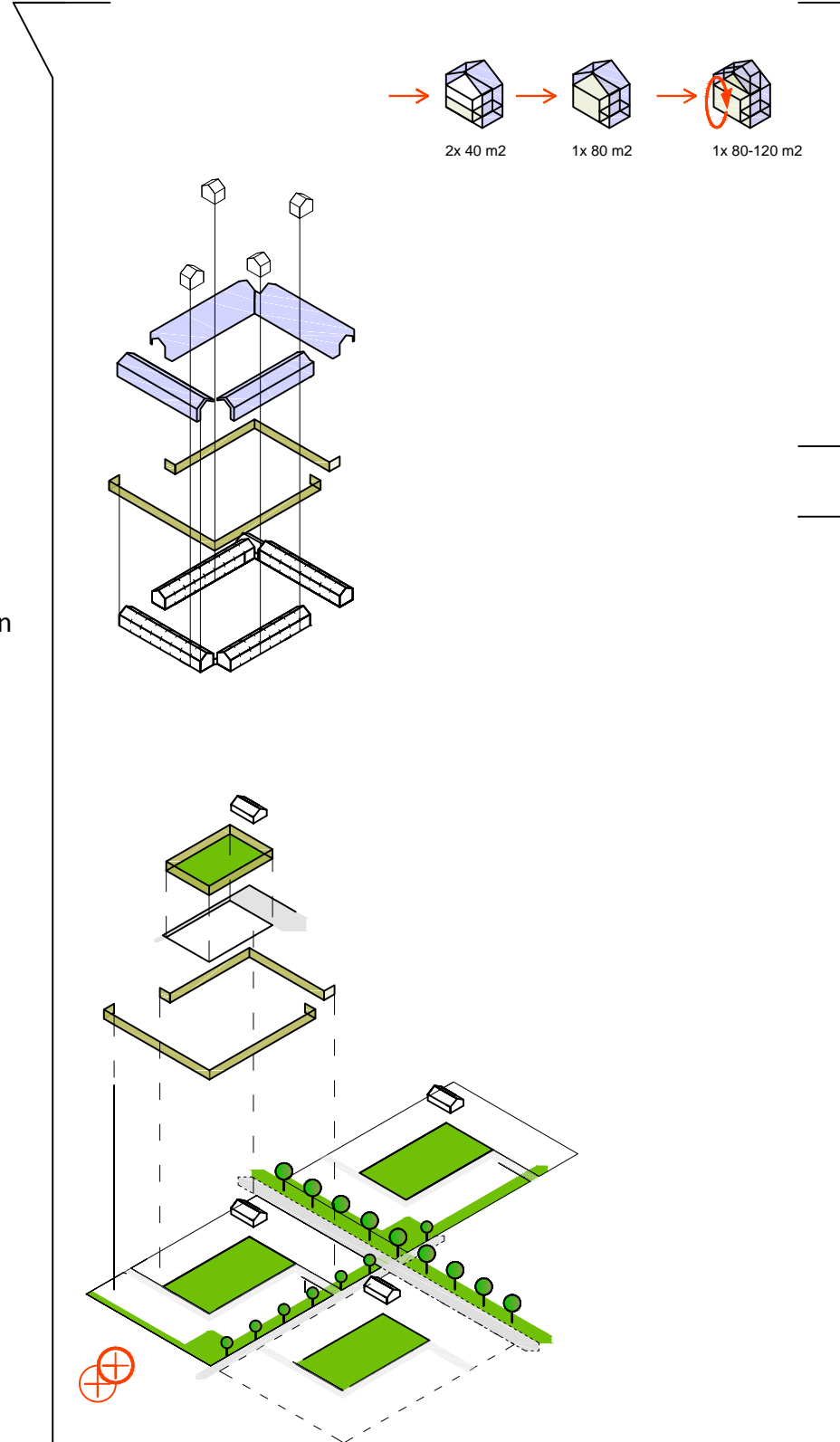

- ✓ Gedegeneerde woninvoorraad
Bouwtechnisch, energetisch en comfort
- ✓ Fragmentatie in transitiezones van privaat naar publiek
- ✓ Hoven zonder gebruikswaarde en verwaarloosd
- ✓ Niet georganiseerd en niet transparant publiek karakter

Principiele opbouw woonbuurt

- ✓ Duplex (of simplex) woningen 'normaal' type grondgebonden eengezinswoning
- ✓ Traditionele na-oorlogse bouwmethodiek
- ✓ Onderdeel stedelijk tissue gekarakteriseerd door tuinstad principes en het nieuwe bouwen
- ✓ Hovenverkaveling binnen principes van het nieuwe bouwen
- ✓ Hierarchische doorkoppeling van wegen en groen

Revitalisatie woonclaves

Revitalisatie leefomgeving woonbuurt

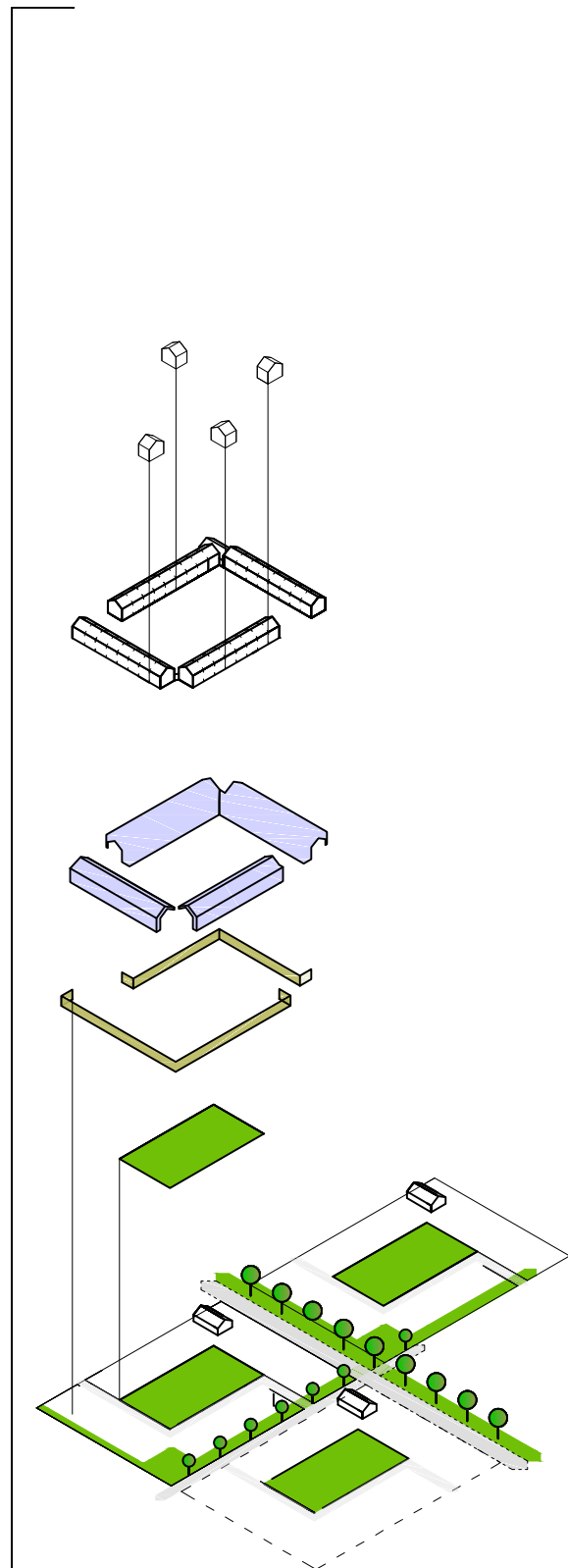
BEHEER

Toepasbaar onder verschillende vormen en combinaties van beheer

Management - beheersvormen

BEHEER EN ADAPTIVITEIT

| Randvoorwaarden ruimtelijk programmatisch

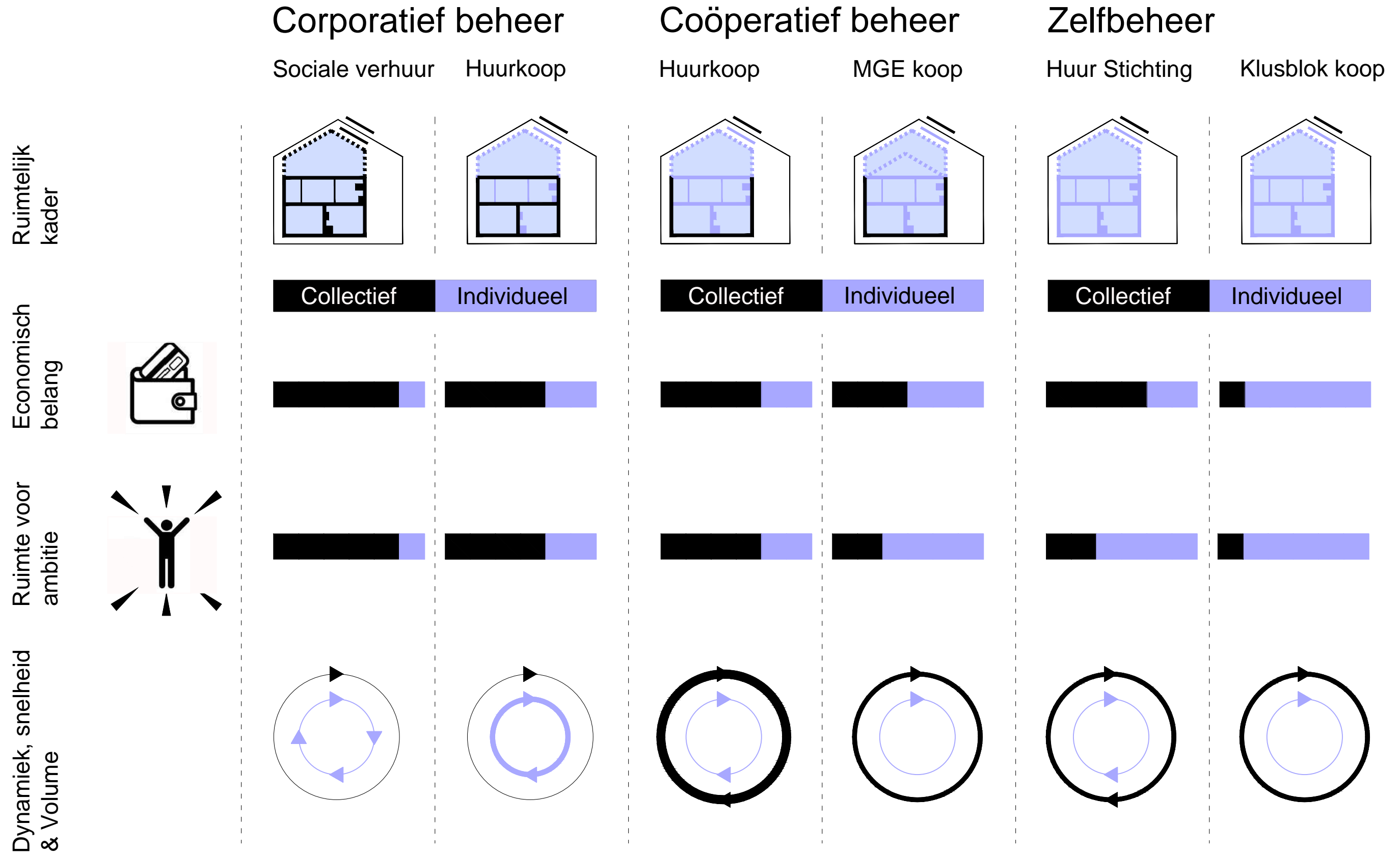

Individueel beheer
onder de huid
mogelijk

Collectief beheer
hofnivo en buurnivo
noodzakelijk

BEHEER EN ADAPTIVITEIT

| Beheer en effect op adaptiviteit en dynamiek woningen

DANK U!